

במים ושלשה מלמסה למעלה י' מפרים לפי שרואין אותה ככונעת עד שפת הבור . כך הורו רבים מדרוגי המרים האחרונים . אבל הגאונים הורו שאם עשאה מלמעלה צריך שישקע ראשי הקנים במים ספח ואם עשאה במים מתחת בקרקעית הבור ושרוא ראש הקנים למעלה מן המים ספח שלא התייר מחיצה תלויה אפי' במי' אלא כשהיה ספח מן המחיצה משוקע במים . ודברי החכמים האחרונים גראים לי עיקר || נתן קורה רחבה די ונתונה על רחבה תוך אונג של בור לדברי כלם מתרת . שפי תקרה יורד וסותם . ועוד שאין הדלי תולף יותר מר' מפרים ולפיכך אין דולה תוך לקורה . ויראה לי שהמחיצה י' בזמן שהיא רחבה ד' מתרת לדברי הכל . ומן המעם הזה שאין הדלי תולף יותר מר' מפרים . ולפיכך כותר . ואע"פ שאין אמרים בכחיצה פי מחיצה יורד וסותם || בור שבשביל שהוא נתון בין בי' בתים ואין הבתים פתוחים לאותו שביל אם הוא מופלג מכותל זה בדי' מפרים ומכותל זה בדי' מפרים זה זורק דלי מחלונו ומסלא וזה זורק דלי מחלונו ומסלא אע"פ שכל אחד ואחד דולה אין אדם אוסר על תבירו דרך אור כמב' שאמרנו . ויראה לי שלא אמר אלא בבור של הפקר שאלו היה של שניהם אפי' דרך אור אוסרין על זה בכל מה שיד שניהם שולטת בו עד שיהלקוהו במחיצות י' כמו שאמרנו || והו' הדיוקן פתוחן לשביל שניהם אוסרין בו לפי שרשות שניהם שולטת בו . וכן הדין כשהוא נתון ברה"ד וצריך שיהא חולא נבוא' י' מפרים || היה הבור נתון די' לזה ולזה אין ממלאין ממנו עד שיעש' לי מחיצה י' בין מלמעלה בין מלמטה כמו שאמרנו לפי שרשות שניהם שולטת בו . עשו לה מחיצה י' ממלאין ממנו ואע"פ שאין החולא נבוא' י' . לפי שהאור שבין הבור לכחל נתון מזוהם מקום פמור :

השער הרביעי

אבאר בו ערובי הצרות ושתופי מבואות .
 (א) ואבאר הרשיות שאם רצו מערבין אחד ואם רצו מערבין שני' . ומי שמערכין שנים ואין מערבין אחד . (ב) וחלל אבאר

מתרת לשתי החצרות כמו שבארנו ב' בתים וי' חורבות בנייהן אלו משתמשין במכונה להן ואלו משתמשין במכובה להן ואמצעי' אמורה לשניהן . בר"א בשעשו' כתצובה לשתיים זו כנגד זו ורחוקות זו מזו . והשלישית מפסקה בנייהן ובין בי' הבתים מן הקצה אל הקצה ולפיכך הבית שבימין זורק דרך אור החורבה האמצעית לחורבה שבימין . וכן הבית שבשמאל משתמש בוריקה לדורבה שבשמאל דרך אור החורבה שבאמצע ואע"פ שהחורבה שבאמצע משותפת לשניהן ושניהן אכורין אפי' כן אינה אוסרת עליהן לדוק דרך איריה לפי שאין אדם אוסר על תבירו דרך אור דלא ירא אור החורבה חסור מאור ריה . וכבר בארנו ששני גנין בשני צדי ריה בזמן שהגנין שוין וזרקין סוה לה דרך אור רה"ד . ויראה לי שאין דברים אלו אכורים אלא בשאין החורבות שבימין ושבשמאל משותפות שאלו היו משותפות אדם אוסר על תבירו רשות המשותף אפי' דרך אור || היו שלשה החורבות עשויות כשורה שניהן אכורין בשלשתן שאפי' המכובה לזה ורחוקה לזה הרי היא כלוה בשלכול וזה בוריקה ונתננין אותה לשניהן אוסרין בה . וכן בשניהן || הרי לזה פתח בור המכובה לו ולשני פתח בור המכובה לו זה משתמש דרך פתחו בחורבה המכובה לו זה משתמש דרך פתחו בחורבה המכובה לו והאמצעי' אמורה בשניהם . בר"א כעדהאמצעי' של שניהם אבל אם היתה של אחד מן השוק שלא היה משתמש בה זה משתמש בא' והב' משתמש בשניהם . ויראה לי שאין דברי אלו אמורים אלא כשהיא רגיל להשתמש בה והשני אינו רגיל ולפיכך נתננין אותה לרגיל . אבל כששניהם רגילים למה נתננין אותה לזה ואין נתננין אותה לזה || בור שבין בי' הצרות אע"פ שהכותל המפסיק בין שתי החצרות נתון על הבור שתייהן אמורת ! בו למלאות ולהכניס לבית עד שיערבו || וכיצד הן עושין וירא מותר להם למלאות ממנו ולהכניס לבתים עושין מחיצות י' ואפי' של קנים משפת אונג ולפנים . עשאה בשפת הבור וכשולשלת י' כנגד המים אע"פ שאינה כשוקעת במים ולא מצעת להם מתרת להם שהמחיצה התלויה מתרת במים וכן אם עשאה למטה מקום כמש

משהמשין בהן בכלים גדולים ודואין אהן כמלאים כלים. ולפיכך אין צריכין כלום. (אלא) ואפי' סולם ארעו נתתן שם לעתים לשבתות אינו צריך להלון ד' על ד' שעשו לה כריגות במלותו שרטיגות ממעטין בו לענין שבת אע"פ שאין כמעטין לענין חוקתן כותל גבוה עשרה שבין ב' הצרות נפרץ הכותל עד י' אמות מערב' שנים. ואם רצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח. יתר טיבן כערבין א' ואין מערבין ב' שכל פרצה שיתרה על עשר אינה כפתח עד שיעשה לה צורת פתח. בר"א בשנשארו מוונות בוית הכותל אבל אם נפרצו ד' דון במלואן אפי' אין בפרצה רחב י' מערבין א' ואין מערבין ב' שדרי נפרצו זו לזו למקום האסור להם. והיה הריץ בין ב' הצרות אם עמוק י' ורחב ד' מערבין ב'. ואין מערבין אחד. נתן עליו נסר רחב ד' כערבין א' ומערבין ב'. היה הנמר פחות מכאן מערבין ב' ואין מערבין א'. ברא"א בשנתן ארכו של נסר לרחב הריץ. אבל אם נתן ארכו לארך הריץ כערבין א' שדרי מעטו בד' ופני' כערבין א' ואין מערבין ב' לפי ע"אמ' הריץ שבין ב' הצרות עמוק י' ואינו רחב ד' רחב ד' ואינו עמוק י' מערבין א' ואין מערבין ב'. וכן ב' גוומראות זו כנגד זו אם יש בין גוומרא לגוומרא ד' ספחים ונתן מזו לזו נסר ד' מערבין ב'. ואם רצו מערבין א' ג' ברא"א כשהגוומראות זו כנגד זו אבל אם היו משוכות זו כנגד זו או זו למעלה מזו אם אין בין זו לזו ג' ספחים גוומרא אי עקומה היא ומערבין א' אבל אם יש בין זו לזו ג' ספחים אפי' נתן עליה נסר רחב ד' אין מערבין אחד לפי שאין בנסר תורת פתח שאין עושין פתח כיוצא בזה. היה בין גוומרא לגוומרא פחות מד' ספחים אם הם זו כנגד זו מערבין א' ואין מערבין ב'. היו זו שלא כנגד זו או זו למעלה מזו אם יש בין זו לזו ג' ספחים אין מערבין אחד פחות מעכאן מערבין אחד. ואע"פ שלא נתן עליהן נסר כלל. כותל שבין שתי הצרות גבוה עשרה אפילו אין ברהב' אלא משהו מערבין שנים ואין מערבין אחד. ככה הפרש יש בין כותל לחריץ הכותל מעכב מלהשמש מזו דון כשיש גבנהו עשרה ואין חריץ העמוק י' מעכב מלפסוע עליו כל שאין ברהבו ארבעה ומקצת

אבאר מי צריך ליתן את הערוב ואת השתוף. ומי שאינו צריך. (ג) אח"כ אבאר מי שאוסר עד שיערב או שהן רשות ומי הוא שאינו אוסר. ומי שאוסר עד שישכור את מקומו. (ד) ואח"כ אבאר בכה מערבין ערובי הצרות ובכה כשהתמין שהומי מבואות וכמה שיעור השתוף והערוב והמערב משלו על אררים אם צריך לזכות ועל יד מי זוכה. והמזכה אם צריך להודיע למי שיערב עליו. ואם מערבין לו לאדם משלו שלא מדעתו אם לאו. ומי גובה את הערוב: (ה) ואח"כ אבאר באיזה מקום מתיקן את הערוב ובאיזה מקום מניחין את השתוף: (ו) ואח"כ אבאר אם מוככין על שהוף במקום ערוב ועל ערוב במקום לתיף: (ז) ואח"כ אבאר דיני ההצרות והמבואות ששכחו ולא ערבו ולא נשתתפו כלן או מקצתן מה תקנתן: (ח) אח"כ אבאר דין יורדי הים באניות בכניסתן ויצאתן והשמיטין בספינה. ומן הים לספינה. וכספינה לספינה: (ט) אח"כ אבאר דין בתי כסאות שעל החומה או על רשות אררים. (י) אח"כ אבאר דין השכונים בפונדקאות: (יא) אח"כ אבאר דין מי שיש לו פרנס סמוך לביתו: (יב) הלוון שבין שתי הצרות ד' על ד' בתוך עשרה מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד: כרות מד' או למעלה מי מערבין שנים ואין מערבין אחד. היו כלן למעלה מי' ומקצתן למטה מי מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד ואצל אם היה כל' בתוך עשרה ומקצתו למעלה מי' הלוון עגול צריך שיהא בהקפו יו ספחים פחות חומש או למעלה מכאן כדי שאם ירבענו יהי' בו ד' על ד' וצריך שירא בענין שאם ירבענו יהא צלע התחתון של המרובע כשהו בתוך עשרה. וכיצד הוא עושה יכוין שיהא מן הנקודה ההתונה של הקפ' ד' ספחים בגובה כנגד צלע המרובע בתוך י' כדי שיהא צלע התחתון של המרובע משהו כתי' י' הלוון שבין (שיש) ושתוי הצרר ואחד הלוון שבין שתי עליות ואחד הלוון שבין שני חדרים כלן צריכין שיהו ד' על ד' בתוך י'. הלוון שבין שני בתים צריך שיהא ד' על ד' ואין מרדקין בו שיהא תוך י' ולא עוד אלא אפי' היה לו פתח מבית לעליה ואפי' גבה כמה אם יש בו ד' על ד' אם רצו מערבין שנים ואם רצו מערבין א' לפי שהבתים

ומקצה הגאונים אמרו שרין הכותל כרין דרדיין. ולא נתחורו דבריהם || והה' הכותל. באיצמבא התחתונה ד' על ד' ממעט שאפילו גבוה עשרה ומעטוהו מצד זה ומצד זה כמקצה מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד. כיצד אם הניח סולם רחב ארבעה מכאן וסולם רחב ארבעה מכאן ואין בין סולם לסולם שלשה. אם רצו מערבין שנים או מערבין אחד שהסולם תורת פתח עליו להקל בביוצא בוה. היה בין סולם לסולם שלשה אינו ממעט ומערבין שנים. ואין מערבין אחד. כריא בשאין הכותל רחב ארבעה אבל יש בו ארבעה אפילו יש בין סולם לסולם הרבה אם רצו מערבין א' שהכותל הרחב ד' גרון משום זו והרי זה רגג ויש לזה פתח מכאן ולזה פתח מכאן שאע"פ שאין הפתח' ככוונתן זה כנגד זה אם רצו מערבין אחד || באי זה סולם אמרו בסולם הצורני אבל המצדי אינו ממעט לפי שהוא קל להסלמל ואינו קבוע ושכמו יסלמנו משם בשבת. ואי זהו מצדי כל שאין בו ארבעה חבקים. ואם היה כבד שזורעו או שליבותיו גסות וכבודו 'אעפ"י שאין בו ארבעה חבקים כמעט לפי שכברו קובעו. ולא עוד אלא התיכות עץ כבדות המונחות סמוך לכותל ממעטות לפי שכברו קובען ואעפ"י שלא הכרו בקרקע ולא במלן שם לפי שאין דרך לסלמלן || מתיצא של קשין גבוה עשרה שבין שתי הצרות? והסולם שמצד זה ומצד זה מסוכין על מתיצת הקשין אעפ"י שהסלמות בעצמן הוקין וראויין לעלות ולירד בהן הואיל ומסוכין על הקש. ואם יעלו בהן תפול המתיצ' אינן ממעטין דמה הגאה יש בסולמין אחר שאין כף הרגל עולה בהן במתיצת זו. היו הסולמין זה כנגד זה ומסוכין זה על זה או על עמודין של אבן ולא על המתיצת אעפ"י שהמתיצת שמכאן ומכאן של קשין ממעטין שהרי כף הרגל עולה בהן || מעשה בכלים פעמים ממעטין ופעמים אין ממעטין. כיצד כפה סלל וכיוצא בו ברנלי הכותל אם חברו בקרקע חברו יפה שאינו יכול ליטול משם בשבת אלא אם כן עשה כלאכא האסמדהלו בשבת שצריך לעקרו במי' וכיוצא בו הרי זה מיטעם ואם לאו אינו ממעט ואפי' ייתרו לכף הוששין שמא יצטרך לו בשבת ויסלמנו וכל שניטל בשבת אינו ממעט

(כריא) אצמבא על גבי אצמבא אם יש באיצמבא התחתונה ד' על ד' ממעט שאפילו ארבעה בא לסלמל העליונה הרי התחתונה שיש בה שיעור וממעטת. ואם אין בתחתונה לברא ד' על ד' ויש בעורף העליונה כדי להצטרף ולהשלים ארבעה לתחתונה ואין בין זו לזו שלשה מצטרפות וממעטות דכל פחות משלשה כלבוד והרי היא כאצמבא אחת עקומה. אבל שלשה אין מצטרפות. ואין באחת מהן ארבעה. ולפיכך לא זו ולא א ממעטת. ואם אין בתחתונה ד' ויש בעליונה ארבעה אף היא ממעטת שאע"פ שאין בתחתונה ארבעה ויש ביניהן שלש העליונה לברא יש בה כדי למעט || וכן סולם ששליבותיו פורדות ועודפות זו על זו בסלמות של עץ הקבועין בבתים לעלות מבית לעליה. אם יש בתחתונה ארבעה על ארבעה ואפי' בצורף העליונה אין בין זו לזו שלשה כמצטרפות ואם יש ביניהן ג' אין מצטרפות ואינן ממעטות היתה העליונה רחבה ד' אעפ"י שאין בתחתונה ארבעה ויש ביניהם שלשה יריאה לי שהעליונה ממעטת ואין הרצף שתתיה מעלב. ויש על הגדולים שאומרי' שאיור שתחתיה מעלב ולפי' אפילו יש בעליונה ארבע אם יש אייר ג' בינה ובין התחתונה אין העליונה ממעט' ואין דברי' אלו מתורין. כותל תשעה עשר אם נתן זיו רחב ארבעה על ארבעה באמצעיתו של כותל ואין בינו ובין הקרקע ולא ממנו לראש הכותל עשרה ממעט ואע"פ שלא סמך לו סולם. ואע"פ שיש אייר ג' תחתיו כמו שאכרנו. כותל עשרים צריך שני זיזים כל אחד רחב ארבעה על ד' והוא שהניחן זה שלא כנגד זה. שאלו העמידו זה כנגד זה אינו יכול להניח כף הרגל מזה לזה. וזו רחב ארבעה על ד' שהניח סולם כל שהוא עליו מיטעם כחו של זיו שהסולם אינו ראוי למעט את הכותל לפי שאינו רחב כל צרכו והיו אינו ראוי לפי שהסולם סמוך עליו. נתן את הסולם סמוך לזיו אינו ממעט כחו של זיו אדרבה כל שהסולם מונח בצדו הרחב את הויו כותל עשרה ונעשה סולם לעלות ממנו לראש הכותל ואין ברחב השליבות ארבע צריך להיות בארך הסולם שבעה ומשורו כדי שיסנו יעלה במדרונו אל ראש הכותל. היה הסולם זקף ויש בשליבותיו ארבעה על ארבע

מחיצה ואם באו לפרוש ביניהן סריך בשבת לצניעות עושין שאין זו מחיצה הבתרת שהאמר בשבת אלא צניעות בעלמא הוא ולפי' מותר. כותל גבוה י' ומעטוהו כצד א' אינו מעוט לערב א' אלא מערבין ב' ואין מערבין א' וי' הריץ עמוק י' ורחב ארבעה שבט למעטו וסילאו תבן או קש אינו מיטעו. בר"א בראויין למאכל בהמה לפי שמוותר למלטלו בשבת ולהאכילו לבהמה וכל שמטלטלין בשבת אינו ממעט. אבל תבן או קש סרוח שאינו ראוי למאכל בהמה אין מטלטלין אותו בשבת ולפיכך ממעט. מלאה אין אותו עפר או צדירות וכל דבר שאינו מותר למלטל בשבת ואפי' ברעתו לפנותו הרי זה כעוס. מלא אותו תבן הראוי למאכל בהמה ובטלו הרי הו' כעפר וממעט עשה מחיצה גבוה י' בין שתי הצרות אפילו על תבן הראוי למאכל בהמה ולא בטלו הרי זה מחיצה אעפי' שאינו ממעט מחיצה הוא שמן הכל עושה ארס כחיצה כמו שבארנו. ולפיכך מתבן שבין ב' הצרות אע"פ שזה מאכל מכאן וזה מאכל מכאן הרי זה עושה מחיצה ומערבין שנים ואין מערבין א' עד שיתמעט מעשרה טפחים נהמטע מעשרה טפחים מערבין אה' ואין מערבין ב' וכיצד הוא מאכילו עומר לפניו בהמזו והוא מרלכת ואוכלת. ולא יתן לתוך קופתו רוששין שמא הפחת המהיצה ולא יכיר שרמחצה התנוה באייר החצר ואין עליה תקרה אין הפחת ניכר בה ואם היה עליו תקרה נתון אפילו לתוך קופתו. פעמים שנבנה עשרה טפחים ואין מערבין שנים. כיצד בית שבין ב' הצרות ועשו מחיצה באמצע גבוהה י' אם יש בינה ובין תקרת הבית י' טפחים אין מערבין שנים שכל מריצה שאינה נמעת לתקרה אינה מריצה. פעמים שאין המריצה גבוהה י' ומערבין שני' כיצד בית גבוה י' שבין ב' הצרות ועשו באמצע מחיצה שבע ומשהו מערבין שנים שכל פחות משלשה כלבוד דמי. וכמי שנתמלאו אותו שלשה פחות משהו שמן מריצה ועד תקרת הבית. באלו אמרו מערבין אה' ואין מערבין שנים. כל כקים שנפרץ במלואו לסקום האכור לו. וכל שנפרץ יתר מעשר כמי שנפרץ במלואו. כל כותל שבין שתי הצרות שאינו גבוה י' וכן

ארבעה אע"פ שזו למעלה מזו כמעט מפני שזה כאצטמבא על אצטמבא. שאם יש בתהנוג' או בעליונה ארבעה על ארבעה ממעט. היה הסולם קצר ואין בו למעט כל הכותל וחקק בכותל חקק רחב ארבעה על ארבעה שיוכל להעמיד שם כף הרגל אם אין בו החקק ולמעלה עשרה מעטו לפי שיכול לעלות דרך הסולם אל החקק ומן החקק אל הכותל. חקק בכותל וישאו כמין סולם צריך לחקק. מלא קומת הכותל חקק שלא כנגד חקק שאם לא חקק כש מלא קימת כל הכותל אי אפשר לו לעלות דרך שם אל ראש הכותל שהרי מה שלא נחקק נוגע אל צדו ומעכו'. אילו, שעשאו סולם לעלת סמנו אל הכותל וכן אערה גרועה שעשאה סולם לכות' יש מי שאומר שאילו אינו ממעט ואשרה ממעטת שכל שאיכור שבת גורם לו אסור. אבל אערה גרועה אין איכור שבת גורם לעלות להשתמש אלא איכור אחר גורם. וכל שאיכור אחר גורם לה מותר. יש אוכר להפך אילו מותר האע"פ אכורה. ויראה לי להחיד בין ביה ובין ביה אלא שיש לחוש ולהחמיר באילן כדברי הראשונים. כדרך שמערבין דרך הצרות ודרך בתים כך מערבין דרך גנות כל שאין בין גג לגג מחיצה עשרה ואם יש מחיצה עשרה ועשו חלון רחב ד' על ד' ומקצתו תוך עשרה אם רצו מערבין אחד ואם רצו מערבין שנים. ערבנו דרך פתחים או דרך סלכות או דרך חלונות או גגות ונסתם הפתח או החלון בשבת או שנפל הסולם או הגג אין הערוב בטל שהשבת נרמט ושבת הואיל והותרה התורה ומשתכשת ע עס זו דרך חורין או סרקן כמות שהיו. ואין צריך ליכר שמשתמשת זו לעצמה וזו לעצמה ואפי' אותה שאין העירוב כונה בתוכה. שתי הצרות וכותל גבוה י' ביניהן בין רחב ארבעה בין שאינו רחב אלא כל שהוא אפי' וילון פרוש בין שתיהן מערבין שנים ואין מערבין א'. ואם יש ביניהן הריץ עמוק עשרה ורחב ארבעה מערבין ב' ואין מערבין אה'. ערבה זו לעצמה וזו לעצמה גפול הכותל בשבת כל אחת מהרת לעצמה כמות שהיתה שהשבת נרמט ולא הירורין ושבת הואיל והותרה התורה. וזו משהמשי אפי' בכלים ששבתו בתוך הבית עד עקר

וערוב א' רכנן אלא אותן שחלקו ורקן
 וצריכין ערוב לכל א' ואי' מי שהוא שותף
 בשתים וני חצרות . אינו אוסר אלא אותו
 חצר שהוא אוכל שם שהחמיק שהארס אוכל
 שם הוא מקום קביעות דירתו ולפי' מקום
 הפת גורם לא מקום לינה . הבנים שהם
 סמוכין על שלחן אביהם ואוכלין עמו על
 שלהנו אע"פ שכל אחד ואחד הולך ולן
 לעצמו בביתו הרי הן כבני בית אחד ולפיכך
 אפילו יש עמקן דיוורין אחרים באותה החצר
 אין כל אחד צריך ליתן את הערוב אלא
 ערוב א' לכולן . וכן כשמוליכין עירובין לחצר
 אחר' ואם היה ערוב בא אצל' אין צריכין
 ליתן ערוב שכבר בארנו שהבית שצדדן בו
 את הערוב אין צריך ליתן ערוב . היו
 מקבלים הבנים פרס משלחן אביהן והולכים
 ואוכלים וישנים כל א' בביתו אם יש דיוורין
 אחרים עמקן בחצר צדדן כל א' ואחד ליתן
 את הערוב ולפי' אם שכן א' סוף ולא עירב
 הרי זה איס' עד שיכטל רשותו . ברא"ה
 בשיש עמקן דיוורין אחרים בחצר כשם
 שהאר"ה ואסרין ועין א"ה אסרין זה על זה וכן
 כשהן מוליכין את עירובין לשקום א' . אבל בזמן
 שהערוב בא אצל' או אצל' דיוורין אחרים
 עמקן בחצר כל שזמלין פרס משלחן אביהן
 אין צריכין ערוב לכל א' ואי' אלא ערוב א'
 לכולן שדעת הבנים קרובה אצל האב והרי
 הן כאחד על העין שאמרנו . השש עברים
 המקבלים פרס מארתיהם ואוכלים בבתיהם
 הרי הן נחשבין כבנים אצל אביהן . מי שיש
 לו זה נשים ומקבלות פרס מבעליהן הרי
 הן כנכריות וכל א' אסרת על צרתה ואפי'
 היה ערוב בא אצלן אסרת זו על זו ואפי'
 אין דיוורין אחרים עמם בחצר . תלמיד המקבל
 פרס מרבו הרי הוא כנו המקבל פרס מאביו .
 אחר מבני החצר שהיה מקבל פרס מא'
 מחבירו בני החצר הרי הוא אסור ואפילו
 אין דיוורין אחרים עמקן . או שבא ערוב
 אצלם . בני חצר שערבו ונכו את עירובן הרי
 הן כבני בית א' ולפי' אם א' מהן הילוך
 ערוב לחצר אחרת הרי הן כנו . מותרין שעירבו
 אחד לכולן . אבל הבית שהשאלו הדרים
 בביתו ואוכלין שם לעמקן יש מנהלי המינים
 שהורה שאינן אסרין עליו שרא' עלה ער'
 דע' שישאל בעל הבית את ביתו לאסור
 עליו

וכן חרין שאינו עמוק עשרה או שאינו רחב
 ארבעה הרי הן כמו שאינן ומערבין אחד
 ואין מערבין שנים : (ב) ערוב זה כשהוא
 מתיר לא משום קנין הוא מתיר שאלו היה
 מתיר משום קנין היו מערבין אפילו בכלים .
 ואין מנידין את הערוב בביתו של קצן שאין
 קונן סן הקמן . ולא היו מערבין בדבר עד
 שהיה בו שוה פרוסה אלא הערוב משום
 דירה שכל שעירבו ראוין אותן כאלו בני
 הבורה אחת ובני דירה אחת . ולפיכך אין
 מערבין בכלים אלא בפת כמו שיתבאר .
 ומערבין בביתו של קצן ומערבין בפת אע"פ
 שאין בו שוה פרוסה . ובית שמניח בו
 את הערוב אין צריך ליתן פת לפי שכלן
 באים אצלו לדור שם . מרקלין גדולים של
 שוחמין וחלקיהו מציצות גבוהות י' אלא שאין
 מציצות מניעות לתקרה ויש בנייהן וכן
 התקרה שלשה ספחים הרי המציצות אלו כמי
 שאינן הרי כל הבו' כבב' א' וכאלו כלן דרוין
 בבית אחד כמות שהיה קודם המציצות שכל
 מציצה שאינה נעטת לתקרה אינה מציצה
 כמו שאמרנו . ולפיכך אם באו להכניס
 מתורה לחבורה אינן צריכין ערוב . וכן אם
 אחרים הביאו אצלם ערוב ונתגהו בארת
 סן תחבורת שבתוהו בית אין א' מכל
 החבורות צריכין ליתן ערוב כמיש . וכן אם
 הליו הן ערוב אצל אחרים שכמותו חצר
 זו שבתוהו אחרת אין צריכין ליתן כל חבור'
 החבורה מהן ערוב אלא ערוב א' לכולן . היו
 המציצות מניעות לתקרה או אפי' הן ג'
 לתקרה הרי זו מציצה והרי אלו מוחלקין וכל
 חבורה וחבורה כבית בפני עצמו . ולפיכך
 צריכין ערוב להכניס מחבורה לחבורה ואם
 אחרים הביאו אצלם ערוב החבורה שנתנו
 אצלם הערוב פטורין מיתן את העירוב .
 אבל כל שאר החבורה צריכין ליתן ערוב ואם
 הליו הן עירובין אצל אחרים צריכין ליתן
 ערוב כל א' ואי' כבני בתים מוחלקין . עשו
 סקצת החבורות מציצות מניעות לתקרה
 ומקצתן לא עשו . אותן שעשו הרי הן
 כמחלקין לגמרי ואפי' עשו מציצות פחותות
 כמציצות ההוצין וכיוצא בו ואין אוסר כל
 שלא חלקו כולן במציצות נטורות ואלו שחלקו
 לא חלקו במציצות הטובות גילו אלו שלא
 חלקו על אלו שחלקו שאין המציצות מציצות

ערוב וחדר שם אינו אוסר . כר"א בבית
שער של בית . אבל בית שער של חצר
לעולם אינו אוסר לפי שאינו עשוי לדידה .
ויש מי שהורה להקל אפי' בבית שער של
בית . ועשרה בתים זה לפנים סוה אין צריך
ליתן את הערוב אלא פנימי לבדו . שתי
הצרות הפתוחות לרשות הדבנים וביניהן
שלשה בתי בית זה פתוח לחצר זו הסמוכה
לו ובית זה פתוח לחצר האחרת הסמוכה לו
ובית האמצעי פתוח לשני הבתים סכאן
ומכאן ובני חצר זו באים דרך הבית הפתוח
לחצרי והניחו עירוב בבית האמצעי כדי
לערב עם הבתים עם החצר האחר' אין א'
מיווני ג' בתים אלו צריך ליתן עירוב לפי
שהבתים הסמוכין לחצרות נעשו בית שער
לחצרות והאמצעי מפני שנתנו שם את העירוב
וכל בית שמתיין בו את הערוב אין צריך
ליתן פת כמשי . כי החצרות ובי' בתים ביניהן
זו באה בדרך זה והניחה עירובה בבית הסמוך
לחצר השני' באה בדרך האי' והניחה ערובה
בבי' השני הסמוך לחצר אחר' אין א' סן החצרי
קונה עירוב מה נפשך אם אתה עושה את
הבתים כבית שער כל בית ובית שער לחצר
הסמוכה לה הרי אמרי' הנותן עירובו בבית
שער אין עירובו עירוב ואם אתה עושה כל
בית ובית כבית דירה הרי בית זה כפסוק
בין חצר הסמוכה לה ולבית שתיניה שם
ערובה . וכן הבית הבי' לחצר הסמוכה לה
ולפי' אין א' סתן קונה עירוב . בני חצר אי'
שהיו שותפין בבית אין צריכין לערב . וכן
בני מבוי שהיה ב"ה שותף במהורה לזה בין
ולזה בין אע"פ שלא נתערבו על דעת שותף
המבוי שותף סתומ' עולה להם כמסו' .
שותף בר"א כשהיה שותפות כולן כבלי א' .
אבל לזה כבלי א' ולזה כבלי א' ואפי' היו
הכל' מלאים ומנחים בבית א' צריכין שותף
אח' לפי ששותף זה גרוע שלא היה השותף
מתהללו לשם שותף המבוי אלא למצורה .
היה שותף לזה בין ולזה בשמן אע"פ שהיה
הכל מעורב כבלי א' אינו עירוב שכל שותף
ראויין לערבן ביהד אינו חבור . חצר שכן
שני כבואות וערבה עם המבוי זה בין ועם
המבוי זה בשמן אע"פ ששני המבואות
אכורין זה עם זה עד שיערבו החצר סתומ'
עם סניחה ושניהם סתומים עמה . שנים
3 שלקחו

עליו אלא הרי הן אצלו כלקוטמו ושכיריו .
ויראה לי שהן אוסרין עליו לא ירא השואל
קל יותר מעברו שאם אינו מקבל פרס מרבו
אוסר ועוד יראה לי שאפילו קבע בעל הבית
לדוד לאכול ולישן שם עם השואל . באורו
כיה שחיד לו הרי זה אוסר בעברו אצל רבו
בר"א במשאל להם זמן כרובה אבל השאל
להם לשעה אינו אצלו אלא כאורחין . ואם
נכנסו שלא ברשות אינן אוסרין על בעיה .
ישראל שהשאל ביתו או השכירו לאחר אם
יש לביה תפיסת יד אינו אוסר עליו איהו
תפיסת יד כל שיש לו שם דבר שאינו ניטל
בשבת כגון סבל או גששית וכדומ' בו בר"א
במשאל או משכיר לישראל אבל במשאל או
משכיר לגוי מיה יראה לי שאינו אוסר לפי
שאפי' דירתו הקנייה לו אינה דירה אלא
ימירה היא שגורו שלא יתא' דר עכו
ולמד כמעשו ואין דרכו של ישראל להשאל
ולהשכיר דירה לגוי מ"ה בתוף הצרו וידור
עמו . שלשה הצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות
לרשות הדבנים ועירובו שני החיצונות עם
האמצעיות אם נתנו זה עירוב באמצעיות
בבית אחת ובכלי אחד כלן כותרות זו בזו .
נתנו בב' בתים זו שבאמצעית וזו
בבית אחר שבאמצעית או אפילו בבית אחד
ובבי' כלים האמצעית מתרת בכליה עם זו
ועם זו והן מותרות עמה ושני החיצונות
אסורות זו עם זו . בסה דברים אסורים
בשריה הכלי האחד מחייב את השני . אבל
אם הכלי מלא והותר ונתן את המותר בכלי
אחר ובאוחו בית כולן כותרות זו עם זו .
נתנה אמצעית את ערובה בזו ואת ערובה
בזו ושני החיצונות לא ערבו זו עם זו
באמצעית מותרת עמקן והן מותרות עמה
ושתיים החיצונות אסורות זו עם זו . עשרה
בתים זה לפנים סוה וכלן עוברין זה על זה .
ויש בתים אחרים לדירויין אחרים בחצר אין
אחד כאותן עשרה בתים צריך ליתן את
הערוב אלא הפנימי והחיצון של פנימי . אבל
לא השאר . ומת הפרש יש בין חיצון של
פנימי לחיצון שני ושלישי לפי שהחיצון של
פנימי אינו בית שער לרבים אלא יחיד וביה
שער של יחיד הרי הוא דירה אבל השאר
הרי הם שער של רבים ובי' שער של רבים
אינו בית אלא בית שער . והנותן עירובו
בבית שער אכסרה יסרפסת אין עירובו

שלקחו חבית בשתופות לשתוף בתוך און צדיקן ערוב אחד ואע"פ שלא הוברד הלך של זה ולא הלך של זה מנהלה כשוק באין לזלוק הרי הוברד הלך כל א' ואי' ושתופי המבואות אינן של תורה אלא מדבריהם ובשל דבריהם יש בריר' אין הערוב והשתוף סתור אלא בתצרות ובתים ומבואות אבל הכרמלית והקרפף אין השתוף מעיל בהן לא ידא הערוב והשתוף מערב ומשתוף יחד כפי שהן של אר' אח' וכבר בארנו שאפי' בקרפפו לביתו אסור. כבר נתבאר שעירובי תצרות ושתופי מבואות אינן של תורה אלא תוסר הוא שחתמורו בהן חכמים משום גזרת רשות היחיד ורשות הרבים ולפיכך הקלו בהן במקצת המקומות. ולפיכך אוחלים שבמנהגו אין צדיקן ערוב ושבישירות צדיקן ערוב איזהו כהנה כל שיש בו י' שני עד למנהג גדול כמבואה אלהים וכמה מנהג אלהים עשרה. פרות ומבן שירה: (ג) הדר בבית התבן ובבית האצרות הרי זה אוסר עד שיערב. בריא בשרר שם ואוכל שם. אבל כשאינו דר שם לאכול שם פהו אינו אוסר. ולפיכך מי שיש לו עשרה בתים בעשר התצרות אינו אוסר אלא איתה שאכל בה ואפי' אוכל כאן וישן באהרת אינו אוסר איתה שישן שם שמקום הפת גורם ולא מקום לינה. ויראה לו שהרועים והקיצין והבורגנין. ושומרי פירות בזמן שרובן ללון בעיר איסרין בידוע ששם עקר דירתן שררי מן העיר מודדין להם אלפים אמה של תרוכין כמו שיתבאר. חצר קטנה שנפרצה במלואה לגדולה וכוהלי קטנה נכנסין לגדולה וערבה גדולה לעצמה קטנה לעצמה גדולה מותרת וקטנה אסורה מפני שהקטנה כפתחה של גדולה. ואם אין כוחלי הקטנה נכנסין לגדולה כל אהת מותרת לעצמה שכבר בארנו בשערי תקון המבואות שכוהלי הגדולה מתירין את הקטנה לפי שאמרו נראה מבחוץ והוא כמפנים נדון משום לחי אן המניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו ואפילו באותה העיר אינו אוסר שכבר הסיע דירתו מלבבו לאותה שבת. כמה דיא בשיבה אצל בהו אבל אצל בנו אוסר שאינו כסוע דירתו מלבבו שסא לא תהא דעתו נוחה אצל כחו. הסיע דירתו מלבבו בפירוש. כיצור

שאלתו האם שיעתו אצל בנו שבת א שאין ברעונו להודר לירוחו שבת זו אינו אוסר. הלך לשבות בעיר אחת אינו אוסר שאין דרך ישראל לבא בשבת. מי מוצא לשבות אצל ביתו או שהרעו ידחת מלבו בפירוש לאותה שבת ונמלך חזר לביתו באמצע שבת יש מי שאוסר משעה שחזר לביתו. ויש מצדולי המורים שדורה לקבל. ולזה הדעת נוטה אן חצר שבין שני מבואות ערבה עם שניהם והמבואות לא ערבו זה עם זה דא מותרת עם שניהם והן מותרת עכה ואסורין זה עם זה. לא ערבה עם אחד מהן אוסרת על שניהם. היתה חצר זו רגילה לצאת דרך אחד מהן וארת אינה רגילה זה שרגילה בו אסור זה שאינה רגילה בו מותר. ערבה עם מי שאינה רגילה חזרה שאינה רגילה כרגילה והותרה הרגילה לעצמה. האם ערב רגיל לעצמו ומי שאינו רגיל לא לעצמו וכן החצר לא ערבה עצמה ורחוק אותה אחר אותו שאינה רגילה בו כגון זה כופין על מרת סרום שאלו נרגין והיא אינה חסרה שררי אף לעצמה לא ערבה. נוי מיד שיש לו בית מבני ישראל ויש לו פתח מצד אחד פתוח לבקעה או לקרפף יחד מבית סאתים אפילו אין הפתח שיש לו בבקעה או בקרפף אלא ארבעה על ארבעה אינו אוסר על בני המבוי אף על פי שהא רגיל להכניס ולהוציא תמיד נסליו ומסמאותיו דרך המבוי לפי שבאותו פתח שהוא סמוך לו לבדו דעתו נוחה יותר. לא היה הקרפף יחד מבית סאתים אוסר אם הוא רגיל יותר במבוי לפי שהקרפף שאין בו אלא כבית סאתים צר לו המקום ואין סלק דתו מן המבוי. ויש מי שהורה שלא אמרו קרפף בית סאתים אוסר אלא כשפתחו לו פתח קטן של ד' על ד' אבל אם פתח לו בו פתח רחב שכול להכניס ולהוציא דרך שם משאית גדולות אפילו אין בו אלא בית סאתים אינו אוסר ולא נתבוננו דברים אלו. ישראל שיש לו בית שכיוצא בה פתוח למבוי ופתחו לבקעה אוסר לפי שאינו יכול להכניס ולהוציא דרך שם ולא להשתמש בבקעה בשבת אלא בארבע אמות. וכן בקרפף יחד מבית סאתים שלא הוקף לדירה היה פתוח לקרפף בית סאתים אינו אוסר אע"פ שאסור להכניס ולהוציא

והוציא דרך שם לבתים הרי הוא יכול לשלטל בכלו וממנו לחצר. וכו' דעתו נחה יותר שהוא מיוחד לו. ואין צדיק לדור בקרבו יתר מכות סאתים שהוקף לדירה שכולו אפילו להכניס ולהוציא דרך שם לבתים. שתי הצדות זו לפניו מזו הדרך הפנימית בחיצונה ואין לה שתוף בגוף החצר. ערבה הפנימית לעצמה והחיצונה לעצמה שהיהן כותרת זו לעצמה וזו לעצמה ואין הגל הפנימי אוכרת אותה אע"פ שלא ערבה עמה לפי שהפנימית מותרת לעצמה במקום' וכל גל המותרת במקף' אינה אוכרת שלא במקפה במה שאין לה שתוף בגוף אלא שעבוד דרך. ולפיכך אם היתה החצר הפנימית לאדם אחד או אפילו לרבים: שאוכלין על שלחן אהי' אינן אוסרין שהגלם מותרת במקום'. ערבה החיצונה ולא ערבה דפנימית שהיהן אסורות שהגל הפנימית שאסורה במקפה אוכרת שלא במקפה. שבת אחד מן החיצונה ולא עירב פנימית שערבה לעצמה מותרת והחיצונה אסורה שבת א' ערב הפנימית ולא עירב שהיהן אסורות. ערבנו שתי החצרות זו עם זו ונתנו את הערוב בחיצונה ושבת אחד מבני החצרות ולא עירב בין מן החיצונה בין מן הפנימית שחוקן אסורות. נתנו העירוב בפנימית ושבת אחד מן החיצונה ולא ערב החיצונה אסורה ופנימית מותרת לעצמה שהרי הערוב אצלה תהא לא גרמה את האכור ואסורה עם החיצונה. שבת אחת מן הפנימית ולא עירב שחוקן אסורות. כל מקום שאמרנו כאן אסורות אם במל אצלם רשותו כי ששבת ולא עירב מותרות לפי שיש ביכול רשת מוצד להצר. שלש חצרות זו לפניו מזו וכל הצד וחצר של יחידים שאינן צריכין לערב ביניהן אע"פ שלא ערבנו החצרות זו עם זו כל אחת מותרת לעצמה ואפי' החיצונה שכללן לפי שכבר בארנו שאין הרגל המותרת במקפה אוסר שלא במקפה בריא בישראלים שאין כאן שום חשש מעות שאנשים שהגל השלש חצרות מצויה בחיצונה הגל הואך שהיא מותרת לעצמה בלא שרוב יודעין הן שהרגל המותרת אינה אוכרת ופי' שאנו כק' בהלכה יתלה הדיבר בעירוב שמו ערבנו אבל אם היה גוי מיה' ביניהם נתן

וד בפנימית אסור לפי שביאו הוציא שאין בקיאין בהלכה לכלל מעות האכור שהחצרות אינן אוסרות זו על זו ולא תהא בערוב ובשכירות לאם השכיר גוי מיה' היה מכרו ומדיע לכל לפי' גוי מיה' הרי הו' כרבים ואסורין עד שישכרו ממנו. ואין ערוב הישראלי מועיל במקום גוי מיה'. לפי שאסרו ישראל נתון רשות וסבטל רשות ובנוי מיה' עד שישכור את מקומו. איסורו הגוי מיה' אוסר במקום שיש ב' ישראל' אוסרין זה על זה אבל במקום שאין ב' ישראל' אוסרין זה על זה אף הגוי מיה' אינו אוסר לפי שאין דירת הגוי מיה' דורי' לאסור. ולכה אמ' שהוא הגוי מיה' אוסר כדי שלא יבא ישראל' לדור אצלו ולומר שמעטין ורבי' עניינן לדור עמו. אבל ישראל' יהידי אינו עשוי לדור עמו ירא הוא שמו יתרגנו. ובמקום שאינו מצוי העמידו את הרב' על עקר התרו ואינו אוסר במקום זה. אין הפרש בין ישראל' יהידי לישראל' רבי' המסוכן על שלחן א' כוחלק לבכה שולחנת בבית א' שלא הלך חכמים בדבר א"א כל שיש ישראלים אוסרין זה על זה ואפי' הן מועטין הגוי מיה' אוסר והגוי היו מרובין ואין אוסרין זה על זה אין הגוי מיה' אוסר לישראל' שאוסרין זה על זה אע"פ שערבנו זה עם זה אפי' בשלורשותן זה אצל זה אינן כחידים הגוי מיה' אוסר עליהם. ב' החצרות זו לפניו מזו וישראל' א' וגוי מיה' בפנימית ויש א' בחיצונה או שהיה ישראל' א' גוי מיה' בחיצוני ויש בפנימית דרי זה אוסר על החיצונה עד שישכור את מקומו לפי שהגל ב' ישראלים וגוי מיה' בחיצונה וכמו שבארנו למעלה והפנימי מותר בפנימי'. ויש' ש' שהורה בשם' אלו להקל לפי שאין ישראל' החיצון והפנימי אוסרין זה על זה ולעולם אין הגוי מיה' אוסר עד שידע שני ישראל' אוסרין זה על זה. ולהראשון הדעת נוטה. בריא' בנוי מיה' הדר בביתו של גוי מיה' אבל יש שהשאל או שהשכיר ביתו לגוי מיה' אינו אוסר שלא השאל והשכיר לו על דעת שיאסור עליו. ועוד שאין דרכו של ישראל' להשאל ולהשכיר לגוי מיה' בית בחצר שהו' שדוי בתוכה ולא העמידו דבריהם לרבר שאינו מצוי. ישראל' המלל שבתות מפרהסא הרי הוא כגוי מיה' חשט

נתן

פתח סודו שכל שיש בניו ובני הישראל פתחים הנוי סוד מתירא שמא יבאו החזירים ויראו . ולפי אינו מוקד וכל כיוצא בזה סוד ריעשות יחד במקו גוי סוד . יש סן הגדלים שאמר שאפי' ביניהם פתחים הדין כך ולא אמרו חלונות אלא שדברו בהנה . שאין דרכם של בני אדם לעשות פתחים בין בית לבית ולזה הרעת נוסח : (ד) אין מערבין ערובי חצרות אלא בפה שלם בלבד שלא תראה איכה ביניהן לומר אני מערב בשלמה וחבירי בפרוסה ואפי' ערבו כולן בפרוסה אינו ערוב שמא יחזור דבר לקלולו לערוב זה בפרוסה וזה בשלם' פרוסה שאמר אפילו גדולה כמאפי' טאה אינו ערוב . ושלמה שאמר ואפי' קטנה כאיסור אפי' אינו שוה פרוסה הדי ערוב ון ערבו בפרוסה שאפשר להעפרה בקיסם והפרה גם אין היפרה ניכר הדי זו כשלמה ואם תפרה ניכר הדי הדי בפרוסה באיזה פרסה אמרו לעשות פתחים סמנה יחד סודי הלתי אבל נוטל סמנה כדי חלטה מערבין בה שאין כאן איבי' שהרואה תולה ששלמה הרעה ותקנה הפריש סמנה חלטה . וכמה שיעור חלה זו יחד מארבעים ושמנה שהיא שיעור חלה נחתום כדי שלמה שאמרו ובלבד שיהא בכל הכתרות כדי גרוגרי לכל ג' וא' . פרות מיכן אינו ערוב אימרי בזמן שאינן אלא שמנה עשר . אבל משמנה עשר ולמעלה כל שיש בין כל הפתחים השלישין כשיעור שמנה עשר גרוגרות אפילו היו אלף איש די להם בכך ון גרנו הכל עכשיו כשהן נובין את הערוב נובין קפה סכל בית ובית על ידי השליח ואופין ועושין ב' עונות העושים שאלו אין מערבין בפת אלא בקמח ועוד אלו היה כ"א בא לחלוק יעלה ביד כל גזית וא' פרום אפי' כן יראה לי כל שהן נותנין על ידי השליח והשליח תורד ואיפה הדי זה כאלו הן עשו את הפת ונתערבו בו שעל דעת השליח הגובה הן נותנין ואע"פ שבשעה חלוקה ישול כ"א פרוסה ון בכך כלום שכל עצמו של דבר אינה אלא סמני והאיה ובשעת הגהה ישנה לאיבה זו אבל בשעת חלוקה אינה שרדי כל אי לא ישול גלא פרום זה כזה ון באיזה פת מערבין בפת של חמשה הסינין וכן בפת אורו ובפת ערשים ובלבד שלא תראה מעורבת עם שאר

סינין כגם בערבת עם כ"ד וסנין סודן הגדל וסילין גאנה ראיה לאבילתן מת דוחן ונת מלין ון מערבין בהן לא בפת ע"כ מיני קטני ון אין מערבין במעות ולא בבלים שהערוב אינו כשום קנין אלא מסום ריחה כמו שביארנו ון נתן מעה לחנוני הסוד לו כמא ערובי שני חנוני סמך פתיחה לערב הילך מעה וכה לו אע"פ שריבועה ויטן קטנה כיון שהערוב בפת הגדלו אם הסה לו תעמי זה סת על ידי אי קנה לו ערוב . וכ"ש כשאמר לחנוני ערב לי שכל שאמר לו ע"כ ערב לי ברוין ערוב אמר לו חומר סמנה לו ערוב ע"י אחר ואם נתן לו כלי גמאי לא ויטה לו ע"י אחר קנה לו ערוב שכלי קונה שהמסמלמן קנין אלו את אלו . וכ"ש בגותן מעה לב"ה שאינו עשוי למכור פת ואמר לו וכה לי בערובי הדי הוא כואמר וכה לי אחר ועשאו שליח . וכן הדין בשתופי סבואות בין בהרצו שבמכור אי בין במכור שבין שתי חצרות רוכות דהא לו שאלו רצה הא להשתתף אצל הסבוי הדי הרשות בידו והוא מתיר עם סבוי זה עם סבוי זה והן סותרין עמו אע"פ שהשני סבואות אסורין זה עם זה כפי' שן משתתפין סבואות בכל מיני אוכלין ובכל מיני משקן הדין סמך ומלח בריא בס' לכדו ובמלח לכדו . ערבו זה עם זה מערבין סדן סמני ש' עשוי כמוריו וראויין למכל בהן את הפת ון באיזה אוכלין אמרו שמתתפין בהן באוכלין הראיין לאכילה נכחות שהן עכשיו וסודך בני אדם לסמוך עליהן משום מעודה או משום לפתן או שבאין כמה שהן בקנה מעודה וכשוק מאכל נסוד הראוי עששו לקבל סומתת אוכלין וכל שאינו סמלל זה אין משתתפין ולפיכך אין משתתפי' בחמץ ושעורין כגון חיין שאין דרבין של בריות לאוכלן חיין אלא בפת או בדייסא או בקלות . וכן אין משתתפין בכפניות ולא בקור ואע"פ שאפשר לעבג ולהכשירו וכן כל כיוצא באלו שאין אוכלין אותן כך לפי שאין משתתפין אלא בסעודה הראייה בשבת זו ואינה . וזין משתתפין בתבלין שאינן באין לא ללפתן ולא לקנה סעודה וכל' שאין סומכין עליהן משום סעודה . אין משתתפין בפולין יבכין אבל חיין משתתפין ואע"פ שסמיתין וכן תכה

הצרות וז' לשווק המבואות או שכלה
 מהכל יש סי סהורה שאם בא א' להספיק
 משלו או לחת אחר מתחתיו בשכלה הני
 אם מאותו הבין אפי' כלה מוכה להם ע"י
 ארר . ואין צדיק להודיע קודם שחשכה ואם
 מבי' מינין כלה צדיק להודיע ואם נתמעט
 אינו צדיק להודיע . ויראה לי שאף מבי' מינין
 וכלה מוכה ואי' להודיע ואפי' בחצר שבין
 ב' מבואות שזכות הוא לו כמ"ש . וחזק לו
 לאדם שלא מדעתו . ואם אינו כלה א"צ
 להוסיף שלא נתנו שיעור אלא לתחלת ערוב .
 אבל סוף ערוב אפי' כל שהוא ׀ נתוספו
 הדיוורין בחצד או בכפוי מוסף ומוכה וא"צ
 להודיע אלא בערובי תחומין לפי שאינו זכות
 לו אפשר שאין רעתו נוטה למלך עצמו מוח
 זה וללכת ברוח הני . א' עירובי הצרות וא'
 שתופי מבואות אם בא לערב ולשתוף על
 הכירו צריך לזכות וכיצד משתתפין במבוי
 מניח את התבית של יין או של שמן או של
 חומץ או של אוכלין ואומר הרי זו לכל בני
 המבוי ומוכה להם ע"י בנו ובתו הגדולים
 והוא שאינן מוסבין על שלהטו אבל מסוכן
 על שלהטו ידן כידו וקטנים הן לדבר זה ולא
 גדול כמש' אפי' אלא אפי' קמן אינו סמוך על
 שלהטו אם נתחנן לו חפץ וכששואלק ממנו
 מחזירו מוכה הוא ע"י . ומוכה ע"י עבדו
 ושפתרו העברי אע"פ שמסוכן על שבתו
 שבשכר הן אוכלין וכן ע"י אשתו שאינה
 מסוכה על שלהטו וכתיבש לה בית באותו
 מבוי מתוך שהיא זוכה לעצמה וזכה לאחרי' .
 ויש סי סהורה בכנו ובתו הגדולים אע"פ
 שמסוכן על שלהטו מוכה על ידיהם ואין
 מוכה ע"י בנו ובתו הקטנים ואפי' אדם מסוכן
 על שלהטו . ואינו מוכה ע"י עבדו ושפתרו
 הכנעני . וכשהוא מוכה אם בקן בהלכה הוא
 צדיק לזכות לבני המבוי ולכל מי שהוסף
 סיום זה ואילך במבוי שאם לא כן ופעמים
 שנתוספו דיריף ואסרו עליהם עד שיוסיפו
 עליהם . ואם עשה כן אפי' נתוספו א"צ להוסיף
 וי"ל שאם נתמעט האוכל עד שלא נתוספו
 הדיוורין צדיק הוא להסיף שלא יאמרו סוף
 ערובו בבל שהוא אלא באותן שזכו בתהלה
 הערוב אבל אלו שלא היו בתהלה הערו'
 לא . תצ"ר להתישב בדבר . מי שזוכה בשתוף
 צדיק להגבירו כדי שיקנה בתגביר . והגביר זה
 הקל

כך רוב בני גזם אוכלין אותו ׀ פת פרוכה
 ייא כמסתתפין בה שלא תראה פת פרוכה
 גרעה מסאר מיני פירות . ויא שאין משתתפין
 בה ולזה הרעה נוטה שכאן וכאן יש להרש
 לזיבה ׀ וכמה שיעור השותף בזמן שהן
 סובבין סוף ב' מעורות לכולן ואפי' לרבוא
 בני אדם . ובזמן שהן סומבין כגונגרת לכל
 ה' ואחד . כמה הן סרובין שבעה עשר
 גונגרות . וכמה הן שבעה עשר גונגרות יש
 סי ששערן כשש בצים בינונית . בריא
 בדברים שמסוכן עליהן משום סעודה אבל
 כל שהוא כשם לפתן כדי לפת בו ב'
 סעודות ולפיכך בשר חי שאינו בא ללפתן
 אינו סתיד עד שהיה בו כדי לאכול ממנו ב'
 סעודות . תלי כדי לפת בו שתי סעודות .
 ויראה לי שאין הדברים אמורין אלא בחי
 ומליח אבל בחי בלא מליח אין רוב בני אדם
 אוכלין אותו ואין מוסבין עליו . וכן הדין
 ברג מליח ׀ וירק של כרוב ככלא הדי .
 ובפולין לחץ כמלא הדי . ובקב הפוחץ .
 ובתדירין חיינו או מבושלקי פה במסקל וי"פ .
 זהו שלוקין ואין מבושלקי קצת ולא
 כל צרכן אינן ראויין לאכילה שמידין הן
 הרבה ואין סרובין בהן והסרים בקב ובקב
 גונגרת או במנה דבלה . ובאכזהות של
 בצלים אבל לא בעלין בריא בעלים קטנים
 שאין בהם זרת . אבל גדלו ונעשו כורת
 ראין הן ומשתתפין בהן . ובכמה בשיש בהן
 כדי לפת סוף של ב' סעודות . וכן זתים כדי
 ללפת ב' סעודות ובצים ב' בן חוין בין צלויין
 בין מבושלין . יין ב' רבעיות . שכר ב'
 רבעיות . יין כבושל כדי לשבל בו פת של
 ב' סעודות וההוסף לשבל בו ירק של ב'
 סעודות ויראה לי ששיעורו רבעית . וכן
 ידאה לי שהיין כבושל בקטח סעודה הוא
 בא ולא לשבל בו ולפי' שיעורו כדרך שמביאין
 ממנו לקטח של ב' סעודות ובי' אגוזים
 ובה' אפרסקין ובי' רמנים ואחרונא' . ויראה
 לי ששיעורין אלו בין של אוכלין בין של
 שאם' שכל האלף . ויש מגדולי המרים
 שאם' שכל שנשתתפו במסקן צדיק רביעית
 לכל אחד ואחד ׀ יש מי שאמר שכל האוכלין
 מסתתפין לשיעור השותף . ויש מי' שהורה
 שאין מסתתפין לשווק המבואות אלא לערובי
 תחומין בלבד ׀ נתמעט האוכל שהצתו לערוב

לילה קנו שספק לחקל. נחלה מזו אכזר
 שאם עירב על שני' לאחר עירב מבעוד יום
 ונאכל ערובו בין השמשות ולאח' עירב בין
 השמשות ונאכל ערובו משחשכה שניהם קנו
 ערוב שכיין השמשות טעם יום טעם לילה
 היו והולקין בו לחקל לזה ברבד' אלז
 מפני שאין ערוב ושותף אלו לקנין אלא
 לערב רשויות ואפילו לכתחלה מערבין
 ומשתתפין בחצרות ומבואות בין השמשות .
 הניחו בין השמשות ונאכל בבין השמשות
 עצמו באמת אמרו בה ודאי לא קנה ערוב
 מכה גפסך . נאבר או גשרף קודם בין
 השמשות אינו ערוב . טעם נאכל קודם
 שחשכה או לאח' שחשכה היו טעם ערוב
 וכשר . וכן עירב בתרומה טהורה ונטמאה
 טעם טבע' נטמאת טעם משחשכה ונטמאת
 היו טעם ערוב וכשר טעם בתרומה טהורה
 עירב או בתרומה טמאה עירב אין זה טעם
 ערוב כשר ולא קנה ערוב עד שידע שעירב
 בתרומה טהורה . נתן עירובו במגדל בין
 שול עץ בין של אבן ונאבר המפתח קודם בין
 השכשכת אם אי אפשר להוציא הערוב .
 אייכ עיניה מלאכה של תורה מתחלת בין
 השמשות ואילף . ה'ו' כמו שאמר קודם בין
 השמשות ואינו עירוב . הכל כשרים לנבות
 את הערוב נשים ועבדים וקטנים שהקטן
 זוכה לאהרים בשל דבריהם . והעבדים
 והשפחות הכעניי כשהן נובין אין נובין משל
 רבן . אלא משל האצילים כמו שבארנו
 לכעלה : (ה) היכן מניחין את הערוב נתנו
 בבית שער של רבים או באכסדרא ומרפסת
 אינו עירוב . נתנו בבית הדתן ובית הכבד
 ובית האוצרות הרי זה עירוב . נתנו בבית
 של יחיד אפי' שברצד ה'ו' ערוב . לעולם אין
 נותנין את הערוב אלא בבית שברצד . אבל
 נותנין את השתוף בצד שבמבוי נתנו
 במבוי אינו שתוף ויש מי שאומר כשם שאין
 מניחין את הערוב במקום שמניחין בו את
 השתוף כך אין מניחין את השתוף במקום
 שמניחין את הערוב ולפי' אם נתן את
 השתוף בבית שברצד אינו שתוף עד שנתן
 באויר שברצד . ויש מגדולי דבורים שהגזו
 שהוכר הוא שהחמיצו בערוב יותר כבשהוף
 להניחו בבית שבתצד ולא באויר שבתצד .
 אבל השתוף שמניחין אף באויר הצד כ'ש
 שיהא

הקלו בה שאפי' לא הגבירו נ' סמוס כרין
 הגבהה אם הגבירו טעם דיו פחות מטעם
 אינה הגבהה ולא קנו ויש מן הגאונים שאפי'
 שאפי' היתה רחבי' משל בני המבוי צריכה
 שתהא מנבה טעם כרין שתהא נכרת בין
 הרביות שהיא של שתוף . ואין דבר
 זה סתור . המוכנה לבני המבוי כרין שעוד
 הערוב באוצרו אע"פ שלא הפרשו הרי זה
 שתוף וסותר . כיצד אומר ארם לחבירו וכה
 ברביעית של יין בתבין' זו לבני המבוי וקנו
 כמנו אע"פ שלא הוברר אותו חלק בחבין
 עכשו וכשזכה ליטול נתברר . ובשל דבריהם
 יש ברירה כמ"ש . אין מערבין לאדם ולא
 משתתפין לו משלו ילא סדעתו ופעמים
 שמערבין ומשתתפין לו משלו ואפי' בעל
 כדחו . כיצד הצד שהוא בין שתי מבואות
 בא' רגילה ובאחר אינה רגילה כבר בארנו
 שאוסרת על שהיא רגילה ואינה אוסרת על
 שאינה רגילה . אם נשתתף' אשתו שלא מדעתו
 עם אותו שאינו רגיל בה לא עשתה ולא
 כלום שהרי לא היה אחר עליהם . אבל אם
 גשתתפו עם אותו שהוא רגיל בה שתוף'
 שתוף כרין שלא יאמר עליהם את שלהם .
 וכן הדין בערובי החצרות אם אוסר על חבירו
 אשתו מערבת שלא מדעתו . ואם אינו אוסר
 בבין חצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרצה
 אינה מערבת שלא מדעתו בזמן שהיא אוסר
 על הצד או על הבבוי לא ערבה אשתו ולא
 גשתתפ' טופין אותו לערב ולהשתתף ונכנסין
 לביתו ולוקחין כמנו שתופו וערובו בעל ברחו
 כל שהוא אוסר על חבירו אע"פ שאמר
 שהמעב או המשתף על חבירו מטל עצמו
 צדף לזכות פעמים שאינו צדף לזכות ולא
 לסר במירוש אלא סתמו במירושו . כיצד
 בני חבורה שזימנו אחד סוף לאכול אצלו
 משלו וקדש עליהן היום פת שעל השלחן אם
 היו מסובין בבית סומכין עליו משום עירוב
 ומשום שתוף . שכל שזימנו ויכולין לאכול מה
 שעל השלחן הרי זוכה להן את הכל וזכות
 יש להן בו בכה שעל השלחן . ואם היו
 מסובין בחצר סומכין עליו משום שהוף אבל
 לא משום עירוב לפי שאין מניחין את הערוב
 בחצר . עדובי חצרות ושתופי מבואות שהניחין
 לאחד שהחכה לא עשה ולא כלום . הניחין
 בק השמשות אע"פ שהוא טעם יום טעם

כשבת ואין צדיקן לשכור סמנו למי שאמר ישראל נותן רשות וכבטל רשות תוי מיה עד שישכיר את מקומו ויבטל להם רשות הצדו רשות הצדו שביטל בפ' בטל אבל רשות ביתו לא ביטל עד שיבטל בפירוש. ולפי' להכניס ולהוציא מן ההצד לביתו אסור' לו ולהם. אבל הוא הם מותרים להכניס ולהוציא מבתים להצד' ביטל להם רשות הצדו ורשות ביתו הכל מותר לו ולהם להוציא ולהכניס מבתו להצד' אפילו בביתו ויבטל אצל שכניו הרבים שערכו צדיק' שביטל לכל א' וא' לא ביטל לכל א' וא' למי שביטל ביטל ולמי שלא ביטל לא ביטל. ולפי' אף למי שביטל לא הועיל ולא כלום ויבטל כל השרויין בחצר רשותו לה שלא עירב מותר להכניס ולהוציא אף משלו להצד אבל הם אסורין להכניס ולהוציא אף משלו לפי שאין הרבים נעשין אורחין אצל היחיד והרי הן כבוציאין מרשות שאניה שלהן הצד המשותפת להן. וככל מקום אע"פ שהן אסורין' אין אוסרין לו להוציא משלו. ויראה לי שאם היו בו לבד וביטל הא' אצל הבירו כף הדין שהבטל אסור אף בשל הבירו והבירו מותר בשל עצמו. וכן רבי' שלא ערבו שנתנו רשות לרבים שערכו לפי שהיו נעשה אורח אצל רבים. אבל רבים אינן נעשין אורחין אצל היחיד ולא אצל אצל הרבים ולא היחיד אצל היחיד ויבטל שלא עירב נותן רשותו לבי' שעירבו אבל אינו נותן לא' סתן שכבר אמרנו שצריך לבטל או ליתן רשות לכל א' וא' סתן ויאמר רשותו מבטלת לך ולך או רשותו מבטלת לכלכם וישנים שערכו אין כבטלין לשנים שלא עירבו מפני שכל א' סתמו שלא עירבו אוסרין זה על זה (ובשעה שביטל אצל האחד אף הוא אוסר על הבירו) ואע"פ שחזר זה שביטלו אצלו וביטל אצל הבירו אינו כועל שכל שלא היה הדר להצד בה בשעה שביטל (מי שלא ביטל) אין לו היחיד לארד כיכן. ולא עוד אלא אפי' אחר המבטלין לאותו הא' שבטלו אצלו קנה ע"ם להקנות לא הועיל' א' שלא עירב נותן רשות לאחר מסעירבו והוא סמט השני בשעה שנתן זה רשות לה

עודא שתוף אם יפה את סדו להניחו בבית שבהצד. וכן ראוי להורות וכן נתנו. בית של קמן מניחין בו את הערוב שעירוב משום דירה ולא משום קנין וכמו שבארנו. בית קמן שאין בו ד' על ד' אינו בית והנותן שם את הערוב אינו עירוב אבל מניחין בו שתוף המבוי לא ידא קל בית זה מאויר החצר. בית שהורגלו לתת בו את הערוב אסור לשנותו וליתנו בבית ארד משום דרבי שלום. אין חולקין את הערוב בשתי בתים ואם עשו כן אינו עירוב נתנהו בבית אחד ובשני כלים עירובין עירוב. בדיא בשנתנו בכלי אחד ונתמלא והותר אבל אם הכלי מכול את הכל והלקוח בשני כלים אפי' נתנו בבית אחד אינו עירוב חברים המקפדין על עירובין ושלא יאכל זה משל זה עירובין עירוב אלא שנקראין קמצנים. המניה את העירוב או את השתוף משלו על שכניו וכוכה להם ומקפיד עליהם שאם יבקשו סמנו ליתן להם מה שיוכה להם בחבירו אינו נותן אין זה עירוב לפי שאינו מוכה להם זכויו נסוד: (1) הבמים תקנו לערב בהצרות ולשתוף במבואות והחמירו בהצרות שלא לערב בחצר אלא בפת שלמה כמ"ש. והקלו בשהושי המבואות לשתוף אף בשאר האוכלין ובמסקין. וישכחי יהודה שאין סומכין על עירוב במקום שתוף. ולא על שתוף במקרי עירוב ואפי' שתף בפת והניחו בבית שבתצר ולעולם צריך שיערב בפת שלמה ושתף בכבוי. ויש מי שדירה שאם נשתתפו בפת והניחו בבית שבהצד כדן הערוב סומכין עליו אף משום עירוב כפני שערכו יפה כח השתוף לענין בפת שלמה בעירוב ויש בכך הוכחה לתינוקות ולא ישכרו לא תורת עירוב ולא תורת שתוף. אבל אין סומכין על עירוב במקום שתוף כדי שלא ישכרו התינוקות תורת השתוף שאין להם בכך טום הוכחה לפי שכל עירוב דינו בפת וכן אם נשתרף במבוי בין אין סומכין עליו משום עירוב שאין כאן טום הוכחה לתינוקות. ולהו הדעת נוסה אלא שנהגו לערב בפת ולשתוף ומניחין שתי עונות בבית שבתצר אחת משו שתוף ואחר כשום עירוב: (1) מי ששכח ולא עירב כיצר הוא עושה ויתיר את שכניו נותן רשותו לשכניו או מבטלו אצל אפי'...

בהן להקל שכל ספק בשל דבריהם להקל . ולפי מותר לצאת דרך ספינה או בקפיצה למעלה מ'. וכן אם שבת בספינה בין השמשות' ולא ירד ליבשה משחשכה והפליג אפי' כמה מילין לכשיגיע לנמל יורד ואינו נמנע . ויש לו אלפים אמה מן המקום שפגע בו תחלה למטה מ'. ויראה לו דכל ש'קנה שבייתה בין השמשות ביבשה אסור לו לצאת אפי' למטה מ' מן הספק לפי שהוא כל בין השמשות בחוקת ביתו ולא יוציאנו מן הספק מחוקתו . אבל אם לא קנה שבייתה למטה מ' אין לו חוקה בשום מקום . ולפי' בשל דבריהם אל תאמרנו מספק שמפק דבריהם להקל . ולפי' מי שנכנס לספינה קודם בין השמשות אע"פ שיצא כמה מילין מותר לירד כדברי רבתינו אבל מ' שקנה שבייתה ביבשה לא יצא אפי' למעלה מ' טפחים ואציל שאם עבר ויצא לכשיגיע לנמל לא ירד שאין לו אלא דיא משהגיע למטה מ' . ובין כך ובין כך יראה לי שהוא מותר לילך בכל הספינה בין מהלכי בין עומדת ואע"פ שיצא חוץ לאלפים אמה שהספינה נוטלתו מתחומו ומנותחו חוץ למקומו וכל שהוציאורו ממקומו והניחורו חוץ לתחומו ונתנהו למקום המוקף לירדה מהלך את כולו וכן אם נתנהו בספינה מהלך הספינה בכלה ונעשה' לו כדא' . שהספינה כמוקפת לירדה . נכנסה הספינה לנמל אע"פ שהנכל כוקף הרים מארבע רוחותיו אם נפרץ לים ביתר מ' אמות היו כפרוץ במלואו במקום האסור לו . וכשם שאין מטלטלין בו אלא בדי אמות אע"פ שאין בו יתר מבית סאתים . כך אין מטלטלין בו אלא בדי אמות שהיו זה כמו שנאנס ונתנהו בבקעה שאין בו אלא ד' אמות בלבד כמו שיתבאר . וכן הדין בשחי' הנמל יתר על בית סאתים ואע"פ שאינו פרוץ לים ביתר מ' אמות . בדיא בששבת ביבשה או שירד ליבשה משחשכה או שהגיע למטה מ' לפי שקנה שם שבייתה ואפי' באמצע שבת במ"ש . אבל אם לא קנה שם שביחה ביבשה כשיגיע לנמל ירד ייש לו אלפים אמה לכל רוח מן המקום שפגע שם תחלה למטה מ' ובין כך ובין כך אם נצרך לנקבו והוא בוש כלעשות צרכיו בספינה יורד וכרחיק עד כרי שלא יראו פירועו ישאל ישמעו את קולו ושלא יתבייש

קדם שהחזיקו בני החצר או בני המבוי בחצר ובמבוי ובין משהחזיקו יש מי שאומר שאם הוציא בשניג אינו אוסר ואם במזיד אוסר דמה שנתן נטל וכן הרין בעדוקי . י"יש מי שאוי שאם החזיקו אע"פ שהוציא במזיד אינו אוסר ומחמירין לוטר שהצדוקי שהוציא במזיד אף משהחזיקו אוסר שאע"פ שעשאוהו כישאל לבטל רשוי אין בטולו גמור חוק כשל ישראל ומה שנתן נטל אבל ישראל שביטל ביטולו ביטול גמור הוא ולפיכך אם הוציא משהחזיקו אפי' הוציא במזיד אינו אוסר : (ת) מפליגין בספינה לדבר מצוי ואפי' בע"ש ולהפליג אף לדבר הרשות ברביעי בשבת . מותר אבל בחמישי בשבת וערב שבת אין מפליגין לא בנדרות ולא בים הגדול . ועכשיו נהגו הכל להפליג אפי' בערב שבת ולא ידעתי על מה סמכו אלא שראיתי לגדולים עשו כן ולא חשו לדבר ולא נגלה לי טעמם . המפליג אף לדבר מצוי בע"ש יש מי שהורה שצריך להתנות ע"ם לשבות ואינו צריך לשבות . ויראה לי שא"צ להנהיג ובין כך ובין כך מותר . ובשבת עצמה משחשכה מהרין הכל מהפליג אלא שמקצתן נכנסין בספינה שהיא למעלה מעשר' ומסתנינן עד שקרש היום ומקדשן בספינה ויורדין לבתיהם ואם הוצרכו להפליג ביום השבת נכנסין ואין נמנעין . ויראה לי שטעות הוא בידם שכל שהיה בכניסת שבת למעלה מ' ואינו ראוי לקנות שם שבייתה אם ירד למטה מ' משחשכה שם קנה שבייתה וה"ל כאלו קנה שם שבייתה בין השמשות וכמו שיתבאר . תחומין אינן של תורה אלא של דבריהם שהחמירו בהם כמו שיתבאר בשער ערובי תחומין . יש מי שיוצא למעלה מ' טפחים אם הלך על נבי עמודים גבוהין ו ירחיבין ד' הרי הוא כקרקע ויוצא למטה מ' לכל דבריו יצא דרך קפיצה למעלה מ' או בספינה המהלך למעלה מ' אם קנה שבייתה ביבשה ויצא למטה מ' חוץ לאלפים אמה לכשיגיע למטה מ' לא יזוז ממקומו ומהשבין לו מה שיצא בחשבון אלפי אמה שלו . ולפיכך אין לו אלא אלפים אמות משהגיע למטה מ' . היה בספינה כל בין השמשות ויצא חוץ לאלפים אמה לכשיגיע לנמל . יש מי שאומר שאסור לירד והולכין בספק תחומין להחמיר יש מרבתי שאומרים שהוכיח

עבודת הקודש

שהעיקר הזוכר כמו שבארנו . ואם יש רשות לבעל הספינה להניח כלים באוויר מקום שירצה ואפי' במה שהשביד שזוכרין ממנו ואין צריכין לשכור מן השוכרין אלא מבעל הספינה כדרך ששוכרין מן השכיר והלקוח . ואפשר שמחיצות שעושין בספינה אינן מחיצות שאינן אלא לשעה לאכול שם בצניעות . וכל מחצה שאינה אלא לשעה לצניעות כמחצת האדריכל המאכיל אינה מחיצה . וצריך להתישב בדבר : עשו הישראלים מחיצה למקום לינה ולא עשו למקום פתן ואצ"ל בשאולין במקום אחד אין הנכרי' אוסרין עליהן לפי שהן בעצמן אין אוסרין זה על זה ואין הנכרי' אוסר אלא בדין שהישראלים אוסרין זה על זה . הם נדון ככרמלית שאין מדרגין מקרקעיתו של ים אלא רואין את המים כקרקע עבה והספינה בזמן שהיא גבוהה נדונית משם רה"י ואע"פ שהיא קצרה למכת בקרקעיתה ואין בה רחב ד' בפתח מג' לפי שרואין המחיצות העליונות כדורות ונמשכות עד למטה שאין בקיעת דיגים בקיעה כמו שבארנו . ולפי' כל שהוא גבוה ו' אין מציאין ממנה לים ולא ממלאין מן הים לספינה וכיצד הוא עושה ויהא כותר לדלות מן הים ולשפוף לה מציא דף מן הספינה והוקק בו ד' טפרים על ד' טפרים ומשלשל סביב הדף מחיצות ו' ואע"פ שאין מגיעות לים שבמים הדתירו מחצה התלויה המשולשלת מלמעלה למטה ו' כמ"ש . ואין צריך לשקע ראשי המחיצות במים ומלא או שופך מן הים לספינה ומן הספינה לים דרך אותו מקום ד' ואם רצה שופך שופכין שלו בחורה של ספינה והמים יורדין להם בים ואע"פ שהמים יוצאין מכתו מרה"י לים אין בכך כלום שראש גזרו פחות בכרמלית . ולפי' אם בא להשתין מים ולא עשה מקום ד' משהין בחורה של ספינה ומים שותתין ויורדין ואין בכך כלום . אבל להשתין מן הספינה לים אמור . וכן אמור לרוק מן הספינה לים . נהגו הולכי ימים לעשות צרכיהן מן השטופות לים . ואם אותו מקום אינו גבוה מעל המים ו' טפרים אע"פ שרחב ד' מותר שכל שאינו גבוה ו' טפרים אע"פ שהוא רחב ד' הרי הוא ככרמלית והרי זה מציא ככרמלית לכרמלית . ואין אוסר אלו היתה ספינה ביבשה

מבני אדם שגדול כבוד הבריות שרודה לא תעשה ולא תסור . ואח"כ אם רצה לחזור למקומו חוד . הגיע לחוף הם סמוך לעיר אם לא שבת למטה סי' אם הגיע קודם שחשכה חוך תחוסה של עיר הרי הוא כאנשי העיר ויורד ונכנס לעיר ומהלך את בלה והוצה לה אלפים אמה : (ח) הגיע לתוך תחוסה של עיר לאתר בין השמשות אין להם אלא אלפים אמה מן המקום שפגעו תחלת למטה מי' טפרים ואפי' בלחה סרתן בחצי העיר אין לרם אלא חצי העיר . עשו הגוים כבש בשבת לירד בו יורד אחריו ישר' ואפי' עשאוהו לעצמן בפניו וכסדין אותו שאין הכבש עשוי שויספו בו בשביל ישראל שהכבש הראוי לאתר הוא הכבש הראוי למאה . אבל אם עשאוהו כדי שירד בו ישראל לברו ולולי הישראל לא עשאוהו לא ירד בו ישראל . מותר ללכת ולטלטל בכל הספינה ואפי' יתרה על בית סאתים שזוקפת היא לדירה כמו שבארנו . בריא בשיש לה דפנות גבוהות ו' טפרים אבל אם אינן גבוהות ו' טפרים הרי הוא ככרמלית ואין מטלטלין בה אלא ברי"א . יש שהופכין ספינה על פיה כשמגיעין לנמל פעמים לדור תחתיה ופעמים לזופתה . אם הסכה לדור תחתיה בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים אפי' היתה יתרה על בית סאתים כהלכין כנולה ומטלטלין כנולה בין תחתיה בין על גבה והוא שיהו דפנותיה מקרקעיתה ועד ראשה גבוהות ו' טפרים שררי הוא כנג יחירי . הפכה לזופתה אם היא יתירה על בית סאתים אין מטלטלין בה אלא ברי"א אניות גדול' שמחלקין אותן לחדרים והשוכרין זה אוכל בחדרו וזה בחדרו ושני ישראלים פוחקים במקום פתח הולכין בספינה אם היו המחיצות המגיעות לתקרת הספינה או סמכות לתקרה הפחות מג' אם המחיצה גבוהה ו' ומחצה הרי זו מחיצה . וכן אם עשו מחיצה על תקרת הספינה אם המחיצה גבוהה ו' הרי זו מחיצה והנכרי' אוסרין עליה . ואפי' ערבו שאין עירוב וכיפול במקום גוי . ומה תקנתו ישברו מבעל הספינה קודם שיהלכו מקומו ידועים לשוכרי' שיוכלו לטלטל בכל הספינה ואם לא שברו בין קודם שיהלכו מקומות לשוכרין אין שוכרין מבעל הספינה

ניבשה היה מקום המשוטות למעלה מעשר והרי הוא כחורי רחי אלא אין לך בזה אלא מקומו ועליו. ועכשיו אין אותו המקום למעלה מי' אלא התק אויר הכרמלית והרי הוא ככרמלית לא היה מקום המשוטות רחב די' אע"פ שהוא גבוה י' מותר שהרי נהגו משום מקום פסור: דעה רחב די' וגבוה י' אין לו חקנה אא"כ עשה לו מחצות י' כמו שבארנו. ויחאה לי שאם אי אפשר לו אא"כ עושה צרכיו כספינה שהוא מותר שכל כיוצא בזה אמרו גדול כבוד הכריות שדוחה את לא תעשה שבתורה בלאו דלא תסור. ולטלול מספינה למספינה אפי' מקופות זו לזו ואין שום אויר מפסיק ביניהן ועירוב אמרו לטלול מזו לזו. ספינות קשורות זו בזו וערבו מטלולין מזו לזו. בד"א בשהיו קשורות ברבר שיכול להעמידן אבל קשרן ברבר שאינו יכול להעמידן הרי הן כמפוסקות מזו לזו ואין מטלולין מזו לזו קשרן ברבר המעמידן ועירובו נפסקו אמרו חזרו ונקשרו ברבר המעמידן בין פסוקים בין כמזיד בין באונס בין בטעות חזרו להחיתן הראשון הואיל והיו מותרות כשקדש היום. ויש מי שאמר כשחזרו ונקשרו כמזיד ואין דבר ה' מיוחד הראשון עיקר. קרונות שקשרי להם בהמות לכושטן אפי' נכנס להן כהתלה השבת אמרו לישב בהן בשבת כדרך שאמר לרכוב על גבי בהמה גזירה שמא יחתוך זמורה: (ט) בית הכסא שעל המי' עושה לו מחצות י' ומשלשלין למטה סביב הנקב ואע"פ שמיניעות למים שבמים הקלו כמו שבארנו ואם הטיל מים בחורו של נקב הוין לנקב אפי' משהו והמים שותתין ממנו ולמטה אע"פ שלא עשה לו מחצות י' מותר שלא נזרו כחו בכרמלית כמו שבארנו. היה נתון על גבי הצר חבירו או על רחבה שאחורי בית חבירו או על גנתו המוקף נדר י' ואינה יתירה על בית סאתים אע"פ שלא עשה לו מחצות כלל מותרת אפי' להטיל שם בידים מיהר לפי שאין בית הכסא חכור יותר מאכסדרה ומרפסת. וכבר בארנו שאכסדרה ומרפסת ונגזר כלן רשות ארת הן לכל מה ששבת בתוכן. וכן צנורות המקלחין סים ממנו לחצר חבירו מותר לזרוק בתוכן מים. והן מקלחין לחצר חבירו אפי'

לשפוף ביד ממנו לחצר חבירו סים ששבתו בתנן או בחצר מותר ולמי' עושה בו צרכי ואינו נמנע. בא לזרוק סים ששבתו בחוף המים אינו שופף ביד מן הנקב למטה אבל נתן חוצה לו מעט מן שותתין ויורדין אע"פ שיורדין מכתו לא גזרו כחו ברשותו של דברידם והיה נתון על גבי כרמלית או על גנתו של חבירו הותרה מבית סאתים אמרו עד שיעשה לו מלמטה מחציה גבוה י' טפחי' שלא היתרו מחציה תלויה אלא במים בלבד ואם שלשל מחצות מלמעלה למטה אם גבורות מן הקרקע ג' טפחים אינן מחצות שכל מחציה שהגדלים בוקעין בהן אינה מחציה. אבל אם בא לזרוק מעט חוץ מן הנקב מותר שלא נזרו כחו בכרמלית ואצ"ל אם הוא נתון על רשותו של גבירי שאין דירתו דירה. ומותר לזרוק ביד ממנו לחצירו של גבירי. אפי' סים ששבתו בבית. היה נתון ע"ג ריה אמרו לזרוק אפילו חוץ לצנור אא"כ יש בבית די' אמות על די' אמות. היה בו די' אמות על די' אמות נתון מעט חוץ לנקב או חוץ לצנור. אבל בצנור עצמו אמרו דכתו ברה"ר אמרו ברה"א בימות החמה אבל בימות הגשמי' מותר שאין חוששין שמא יאמרו צנורו של פלו' מקלח מים לרה"ר שכתם צנורות מקלחין מים בימות הגשמים וכמו שבארנו בשער הרבניות. היו ובלים מראספין שם אם היה גבוה ג' טפחים מעתה אינו נהגו משום רה"ר אלא משום כרמלית ואין חוששין שמא תנפל אשפה שזו אשפת רבים הוא ואין חוששין בו באשפה של רבים. ואם היה אשפה של יחיד אמרו חוששין שמא תנפל האשפה. היתה של רבים וגבוה י' וזרקין לה ואפי' ביד י' (י) כבר בארנו שהדר עם הגבירי בחצר אם היו שם שני ישראלים אוסדין זה על זה שהנכרי אוסר עליהן. ובארנו שאין עירוב ובטול רשות מועיל במקום נכרי עד שישיכרו את מקומו. וכן בארנו שמקום הפת גורם ולא מקום לינה. לפיכך ישראלים השבנים בפונדקאות של גוים ומקום פתו של זה אינו מקום פתו של זה אם יש בפונדק אפי' גוי אחר אוכל לעצמו הרי זה אוסר עליהן עד שישכירו את מקומו. וממנו הן שוכרין אם בעל הפונדק רשאי למסוק ושותרין כל זמן שירצה שוכרין מבעל הפונדק אם

לא שזכרון מן השוכר שהוא העיקר. ואם יצו רבים ומוחלקין בפתן שאכרין מכל ארד והדר מהן ואין כל הישראלים צריכין לשכור זלא אפי' שכר אחד כהן די והוא מערב עם חבריו או מבטל רשותו. ושזכרון מהן אפי' בשבת ואפי' בפחות משהו פרומה ושזכרון אפי' מעבדיהם ואפי' שלא מרעהן. וזו כל הישראלים אוכלים בבית אחד אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מבכרו אין הנכרים אשרין עליהן היו מוחלקין בפתן ולא היה הנכרי שם וערבו ובא הנכרי בשבת ושכרו מסנו הרי אלו חזרין ומבטלן זה אצל זה מקצת היום עד שיעשה צרכיו וחזר השני ומבטלן לראשון לפי שמבטלין והוזרין ומבטלן כמו שבארנו. וזונו הנכרי השוכרים רשות לא' מן הישראלים להניח קצת כלים בכקסמן הרי זה משכיר לכל השאר כשכירו ולקטמו של נכרי ויש מ"ש שהורה שאין צריכין לשכור ממנו אלא מערב עמון שאף ישראל שכירו ולקטמו של נכרי נותן עירובו ודיו. וכן אם היה רשות לבעל הפונדק להניח קצת כלים במקומות שהשכיר לנכרים הרי זה כשכיר ולקטמו ורשאין לשכור ממנו ודים. נעשו כל הישראלים חבורי א' לאכול בשבת בבית אחד מהן אין צריכין לשכור שכולן בני חבורה אחת הן ואין אוסרין זה על זה וכל שאין אוסרין זה על זה אין הנכרי אוסר עליהן: (יא) כבר נתבארנו למעלה הקרפפות באיסורן והכשירן ובטלטולן מן הבהים והתצרות להן ומתן לכתים ולתצרות ושם בארנו שכל קרפף שהוקף ואח"כ פתחו לו פתח הדירה אינו כרין מוקף לדירה ואם פתח ולבסוף הוקף הוא הנקרא מוקף לדירה. וכן נאמרנו שאפי' אותו שאינו מוקף לדירה אם עשה מרצתו אחת לתוכו לעם דירה רחוקה מכותלי הדירה ד' טפחים הועיל. ולפי מ' שיש לו בצד ביתו פרדס רובו נטוע אלנות אפי' יתר מבית סאתים אם פתח פתח דירתו למקום הפרדס עד שלא הוקף הפרדס הרי זה מותר לטלטל מן הבית לפרדס ומן הפרדס לבית שהרי הוא מוקף לדירה. היה הפרדס מוקף ואח"כ פתח לו פתח הדירה אין זה מוקף לדירה ואם עשו לתוכן בית לטח בו כקובה כמו שהמלכים עושין לא הועיל וכיצד הוא עושה ויהא מותר

השער החמישי ערובי תחומין

אבאר בו תחומין אם הן מרבתי תורה או מדברי סופרים. או מקצתן מרבתי הודר או מסתו מדברי סופרים. ולא אצטרף לכתוב

אבאר דין המערב לשני רוחות כדי שיקנה לו הערוב חצי היום לצפון וחציו לדרום. ודין המערב בשני ימים טובים בין של נילות בין של ראש השנה. ובין יום טוב של ראש השנה. וכן יום טוב ושבת הסמוך לו. ומערב יום ראשון למורת והשני למערב: (ט) ואח"כ אבאר היכן מניחין את הערוב: (כ) ואבאר ספק עירוב אם כשר ואם לאו. ואיווהו ספק עירוב: (כא) ואח"כ אבאר דין הבהמה והכלים שאמרו שהן כרגלי הבעלים: ואם אמרו כן אפילו בעבדיו ושפוחותיו הנכנעיים: (כב) ודין בניו הקטנים וכן הגדולים הסמוכין על שלחנם ואשתו ועבדיו ושפוחותיו העבדים: (כג) ודין נכסי הגר ונכסי הפקר שזכו בהן באמצע יום טוב: (כד) ואחר כך אבאר דין פירות שיצאו חוץ לתחום: (כה) ודין פירות שהביא הגוי ודרון מחוץ לתהום ביום טוב: (כו) וספק הוכן: (א) תחומי אינה אמה אינן מדברי תורה אלא אמרים. ויש מן הגאונים שהחזירו שפוחות גי פרסאות שהם י"ב מיל אמרו דברי תורה ולוקין עליהן דבר תורה ומסמנה ישראל למדוה שנאמר אל יצא איש ממקומו. כלל ממקום מנהג ישראל ומתנה ישראל גמירי ששולש פרסאות היה. איש מי שהורה: שכל תחומין אינן מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ולפי' שנתנה פסורין אפי' מלערב עירובי תחומין ואפי' של ג' פרסאות. ולזה דעתי נומה: (ב) א"לפים אמה של תחומין אינן עולות אלא מרובעות כדי שיהא נשכר את הוויות שהן ה' כאו אמה ויש כן הגאונים שהירו כי לעולם האלפים א"לפים וחי' מאו' אכה בסדה האלכסון ואפי' הולך אל עבר פניו או לעבר פני העיר. ויש ח"כ שהורה שאין לו אלפים וחי' מאות אלא כ"ה הולך באלכסון תחומי העיר או באלכסון תחום מקום אבל בכהלך אל עבר פניו או אל עבר תחומי העיר אין לו אלא אלפים אמה בלבד: (ג) איסתי ארם קונה שביתה בכניסת בין השמשות ואין ארם קונה שביתה לאחר בין השמשות כד"א בשדה במקום הראוי לקנות שביתה אבל אם היה בין השמשות במקום שאינו ראוי לקנות שם שביתה ה"ז קונה שביתה אפי' לאחר שהשכה אם ינעו א"מקום הראוי להיות שביתה. כיצד הדין שיהיה

לכתוב כן אם יש תחומין למעלה מעשרה אם לאו לפני שכבר בארתיו למטה בדין יורדי דם: (ב) ואחר כך אבאר אלפים אמה של תחומין אם הם עגולות כדי שלא יהלך אלא אלפים אמה או מרובעות ויהא נשכר את הוויות: (ג) ואחר כך אבאר דין קנית שביתה קודם שהשנה או אפי' לאחר שהשנה: (ד) ואבאר בכלל זה אם קונה שביתה נעור או אפילו ישן בדרך: (ה) ואבאר עוד בכלל זה מי שלא נתכוון לשבות בתוך העיר מפני שהיה הושב שהיה רהוק מתחום העיר ולאחר שהשנה מצא עצמו בתוך תחום העיר אם הוא כשנה העיר אם לאו: (ו) ואחר כך אבאר דין מדידת תחום אלפים אמה כאיזה מקום מתחילין למדוד ואם יש הפרש בדבר זה בין שובת בבקעה בין שובת בקרפף כוכף גדר שלא לדירה. ותל ונקע והם יתרים טבית סאתים. ובין שאינן יתרים טבית סאתים. ובין קרפף שהוקף לדירה והוא יתר טבית סאתים או אפילו בעיר גדולה: (ז) ואבאר בכלל זה מי שירב בשני מקומות שאוכל במקום אחד ולן במקום אחר. מאיזה מהן מורדין לו: (ח) ואחר כך אבאר דין המודר וכלתה מדתו באמצע העיר או באמצע מערה או שנבלעו בתוך המרה: (ט) ובאיזה אמה מורדין לו ארבע אמות של מקום: (י) ומי שאינו יודע לכון אלפים אמה בשבת כיצד יעשה: (יא) ואחר כך אבאר דין קדווי דהרים והבלעת הנאיות ומדידתן ובמה מודדין: (יב) ואחר כך אבאר דין רבועי ההרים: (יג) ואח"כ אבאר דין היוצא לתחומי בין באונס בין ברצון ובין ברשות ב"ד: (יד) ואח"כ אבאר דין הבלעת תחומין זה בתוך זה: (טו) ואח"כ אבאר דין העירוב ולמה מערבין ובמה מערבין ומתי מערבין עירובי תחומין: (טז) ואבאר בכלל זה דין מי שערב א' מבעוד יום ונאכל עירובו בין השמשות ואחר עירב בין השמשות ונאכל עירובו משחשכה וסתי קונה הערוב ועל ידי מי משלחין את העירוב. ואם ארם מערב עירובי תחומין על תבירו. ואם עירב עליו אם צריך להודיע קודם שחשכה אם לאו: (יז) ואבאר בכלל זה דין האומר לחבירו ערב לי בכך וערב לו בדבר אחר או ערב לי במקום פלוני ועירב לי במקום אחר: (יח) ועוד

אלפים אמה ואיזהו עבור העיר עי אמה ושני שלישי אמה הסמוכה לעיר שהן כקצה לעיר ואפי' שהוא קרקע פנוי שאין בו שום בנין והוא הנקרא קרפף של עיר ויש מי שהורה שאין נותנין קרפף לעיר א' אלא לב'. ולראשון דעתי נוסה: היו שתי עיירות הסמוכות זו לזו אם אין מקור העיר של זו לקור העיר של זו אלא מאה וארבעים ואחת אמות ושתי טפחים הרי הן כעיר אחת לפי שנותנין באמצען קרפף לזו וקרפף לזו. והשובת באתת מהן מהלך את שתיהן וחוצה להן אלפים אמה לכל רוח. ולא עוד אלא מהלך חוץ לעיר כדי עבורה ואחר כך מהלך אלפים אמה משם ואילך וזה לפי שיש שנותנין קרפף לעיר א'. היו שלשה כפרים כשורה זה בצד זה נותנין שני קרפפות בין כל אחת ואחת. היו עומדין כחצובה זה כנגד זה והשלישי כנגד האמצע רואין את האמצעי כאלו הוא ביניהם בד"א בשאין בין החיצונים לאמצעי יתר מאלפים אמה אבל אם היה בין החיצונים לאמצעי יתר מאלפים אמה רואין כאלו כל א' וא' כפר יחיד בפני עצמו. לא היה ביניהם יתר מאלפים אמה רואין כל שאלו כמנים אמצעי ביניהם ואין בין ב' האוירין שמכאן ומכאן בין החיצונים לאמצעי יתר על קמ"א ושליש שהוא שיעור ב' קרפפות עושה האמצעי את שלשתן להיות א' ואפילו יש בארץ הארבע ע' אלפים אמה או יתר שנמצא עכשיו פנוי בין שני החיצונים מרחק רב לפי שכל שהן עשויין כן עשוי הוא לבנות ביניהם ולמלאהן בנתים להיות א'. קרפפות אלו שנותנין לעיירות לא לעיבורן נותנין אלא מקור העיר. יש מי שהורה שאפי' בין ביה שיש בו ד' אמות על ד' אמות לעיר נותנין ב' קרפפות בדרך שנותנין לבי עיירות. ויש מי שאומר שאין נותנין ב' קרפפות לבית אלא לב' עיירות או לב' כפרים הן חומת העיר שנפרצה מכ' רוחותיה ונעשו כב' עיירות אם אין ביניהן אלא קמ"א ועליו שהוא שיעור ב' קרפפות הרי הן כעיר א' ואם יש ביניהן יותר הרי הן כב' עיירות|| עיר שהוקפה ולבסוף ישיבה אין כורדין לה לא מרומת' אלא מושבי הבתים שבתוכה ישיבה ולכנוף הוקפה מודדין לה מרומת' ולפי' אפשר לומר שאין נותנין קרפף לעיר שהוקפה ולבסוף ישיבה.

שהיה כשקדש היום צימ' או בנהרות למעלה מימם אינו ראוי לקנות עם שבייתה לפי שאין תהומין למעל' מי טפחים כמ"ש ולפי' אפ"כ יגיע למטה מי טפחים אפי' באמצע שבת שם קונה שבייתה ויש לו משם אלפים אמה לכל רוח: (ד') קונה אדם שבייתה בין ער בין ישר. דעה ישן בעיר כל בין השמשות הרי הוא כאנשי העיר: (ה') דעה ישן בדרך אפי' שמסבור שהוא רחוק מרחם העיר ונעוד לאתר שהשכה ונדע לו ההומי העיר הרי הוא כאנשי העיר. בד"א בשלא אמר שבייתו במקומי אבל אמר שבייתו במקומי כבר עקר שבייתו מן העיר בפיו וקנה כאן שבייתה. דעה חוץ מתחומי העיר קנה שבייתה במקומו ויש לו ממקומו אלפים אמה מרובעות לכל דעה ונשכר את הוויות על הדרך שאכרט: (ו') אלפים אמה שאמרנו חוץ ממקומו הן וכמה הוא מקומו של אדם ד' אמות ועוד אלפים אמה. ויש מי שהורה שנותנין לו ד' אמות לכל רוח שהן ח' על ח' והוא באמצען. ולזה דעתי נוסה. ויש מי שאומר שאין לו אלא ארבע אמות ונוסמן לאיזה רוח שירצה ואם בירר לו אינו יכול לחזור בו. שבת בתל גבוה עשרה והוא מר' אמות עד בית סאתים וכן בנקע עמוק עשרה או בקרפף שאין יתרים על בית סאתים הרי הן כד"א ומהלך את כלן וחוצה להן אלפים אמה לכל רוח. וכן שדה וקמה קצורה או שבולות מקיפות אותה ואין בה יותר מבית סאתים. לפי יתרים מבית סאתים הואיל ואין יכול לטלטל בתוכן אלא ב' אמות אין מקומו אלא ד' אמות כאלו שבת בבקעה. קרפף שהוקף ליריה אפי' שיתר מבית סאתים הרי הוא כחצר ומטלטלין בכלו לפיכך מהלך את כולו וחוצה לה אלפים אמה. שבת בבקעה הקיפות גנים מריוצה בשבת אפילו הקיפה לדידה אינו מהלך בה אלא אלפים אמה והואיל הנשקדש היום וקנה שם שבייתה לא קנה אלא אלפים אמה. שבת בעיר אפי' היא חריבה כל העיר כולה או כארבע אמות ואפילו גדולה כאנטיוכיא מהלך את כולה חוצה לה אלפים אמה. וכן במערה גדולה שהיתה ישיבה ואח"כ נחרבה כמערת צדקיהו הרי היא כולה לו כד' אמות. עבורה של עיר נחשב מכלל העיר וכמנן מדרדין לו אמהלך את העיר ואת עבורה חוצה לה

והצרות אלו עושין את כולן ומודדין להן משיבת' כעיר. עיר הושב' על שפת הנחל אם עשו לפניו אצטבא או הומה רחבה ד' ספחים יש לה קבע ומודדין לה משפת הנחל שהוא בקיר החומה כדרך שמודדין לעיירות. ואם לאו אין מודדין לכל א' אלא מפתח ביתו כיושבי צירופין שאף אלו אין להם קבע מפני שמיפת הנחל: (י) הרועים והקייצים ושומרי פירות בזמן שדרכן ללון בעיר אע"פ שאוכלין בשדה הרי הן כאנשי העיר שאין קבע שלהן אלא בעיר ודעתן לזנות כאנשי העיר ובזמן שדרכן ללון בשדה ואע"פ שנכנסין ואוכלין בעיר מודדין להם כן השדה ויש להם משם אלפים אמה לכל רוח ואע"פ שנכנסין ואוכלין בעיר מפני שאין להם מי שיביא להם פתן לשדה ואלו היה להם היתה דעתן נוטה שם יותר שעיקר דירתן במקום שישנין שם לשמר בהמתן ופירותיהן. כיוצא בדבר חברים היושבין בב"ה והמקום צר להן, ויוצאין ואוכלין עם בעלי בתים בשדה ובאין ולגנין בב"ה כשמודדין להן אין מודדין להן אלא מב"ה ששם עיקר ישיבתן ולשם היתה דעתן נוחה לאכול פתן אם היה באפשר להם: (ח) הקונה שבינת העיר לעיר וזהו מורד וכלתה מרתו באמצע הרעף אין לו מן העיר אלא עד המקף שכלתה שם מרתו שאין נותנין כל העיר כד' אמות אלא לשובת בתוכה או למי שכלתה מרתו בסוף העיר. כיוצא היה מורד וכלתה מרתו בכוף העיר נעשית לו העיר כולה כארבע אמות ומשלימין לו השאר מן העיר והלאה. כלתה מרתו בין העיר לעבודה מהשבין לו העיר כלה כד' אמות אע"פ שאמר שעבוד העיר כעיר להקל אמר לעשות כעיר לשובת בתוך העיר ולא להחמיר למי שכלתה מרתו בין העיר לעיבור. שנים שהיו מודדין זה כנגד זה למורת וזה כנגד זה למערב ונבלעו אמותיו של זה מביאין לאמצע ואוכלין ובלבד שלא יוציא זה מתוקף שלו לשל חבירו. ואם היו ג' ואמצעי מובלע ביניהן הוא מותר עמהן והן מותרין עמו וב' החיצוני אסורין זה בזה. כבר בארנו שהמורד יש לו ד' אמות שהן מקומו של אדם ונותנין לו אלפים אמה מרבר אלו: (ט) ד' אמות של מקומו לא באמה של קרש שהיא בת שש

ג'ו' הרברים אם הוקפה ולבסוף ישבה אין מודדין אפי' מחומתה כל שכן שאין נותנין ומסופין לה קרפף אלא שאין הרעת מסכת לכך ולפיכך יראה לי שלא אמרו בעיר שהוקפה ולבסוף ישבה שאין מודדין לה מחומתה אלא כשהיתה ההוכה רחוקה מיושבי יתר מכרי עבודה שאלו עיר שישבה ולבסוף הוקפה אפי' היתה רחוקה מיושבה כמה מודדין לה מן החומה כאלו כולה מלאים בתים ועוד נותנין לה קרפף מקיר החומה והוצה וההוקפה והא"כ ישבה אין מודדין היא וקרפף אלא משייבתה. דברי' אלו שאמרנו בשאין מקיר העיר והוצה לה אלפים אמה בתים או קרפפות מוקפין לדירה או שאר בנינין אלא קרקע פנוי היה תוצה לה בנין בין מיושב בין הרב אם היה בנין שהוקף לדירה כעירות וכפרי' שנחרבו ונשארין שם מחיצות קיימות מן הבתים כל שהן תוך ע' אמה ושירי' ואפי' היו הרבה זה תוך ע' אמה ושידים לזה נעשה הכל כא' והולכין את כלן ואפי' ג' פרסאות והוצה להן אלפים אמה. לא היה עשוי לדירה או שעשוי לדירה עראי אין עושין אותו עיבור לעיר לפי' הברננין שעושין שוכרי ננות ופרדסין ושוכרי העיר חוץ לעיר אין נמדדין עם העיר מפני שהן עירי מפני הגנבים ומזני מי נשמים ששומפין אותן. בית הכנסת שיש בו דירה לחוננין והאיצרות שיש בהן בית דירה ובית כמה עישי' בית דירה לעוברים בבמה והקבר והגשר שיש בהן בית דירה ג' מחיצות של בית שנפל אע"פ שאין עליהן תקרה כל אלו מתעברין עמה וכל אלו כשיש בהן ד' אמות על ד' אמות פחות מיכן אינן ראויין לדירה ואין נמדדין עמה. מערה שאין בתוכה ד' אמות ויש בנין על פיה שמשל' לד' אמות נמדדת עמה. ג' מדיצות ויש עליהן תקרה ומעויבה יש מי שאומר שנמדדין עמה ויש מי שאומר שאין נמדדין עמה. וכזה ראוי להרוי'. יושבי צירופין אע"פ שעושין ד' זה אצל זה אין להן קבע שהבתי' העשויין מן ההוצין והערבה וכיתא כזה עראי הן והוננין כאן מעט וגוספין וז' וז' ב' מס' אחר. וכן יושבי דאווהלים במדברות אין מודדין להן לכל א' אלא מפתח ביתו. ואם יש שם ג' הצרות של ב' בתים קבועין בין של אבן בין של נמר' בתי'

אמה כנגד העיר מבליעו ואם אינו יכול להבליעו כנגד העיר ויכול להבליעו באותו רוח אפי' שלא כנגד העיר אלא לימין העיר או לשמאלה הולך ומבליעו שם ומורד וצופה עד שהוא יכול לחזור ולסרוד מרתו כנגד העיר וחזור ומשלים המדה כנגד העיר . כד"א בזמן שיכול להבליעו תוך אלפים אמה אע"פ של ימין תחתי העיר או שלשמאלה אבל אינו יכול להבליעו תוך אלפים אף על פי שיכול להבליעו הוץ לאלפים אמה אינו מבליע כדו' שלא יאכרו שהחומין באין עד כאן . היה הגיא רחב כנגד מורה העיר כל כך עד שמכשש הוץ לתחום לימין ולשמאל ואינו יכול להבליעו שם ציפה ואומר עד מקום שנשלחה לו המדה ומציה בתוך הגיא כדו' שלא יצא כשם והלאה שאפי' אין אתה מחשב מדרונו לכלום ואתה רואה אייר הגיא מן השפה אל השפה כקרקע חלקה הרי הוא יוצא ונכנס ונמשך הוץ למרת ההרום || יאמתי אמרו שרולך ומבליעו שלא כנגד העיר בזמן שיכול להבליעו תוך אלפי' אמה של אותו רוח אבל אינו יכול להבליעו באותו רוח אע"פ שיכול להבליעו ברוח אחי' אינו מבליעו כיצד היה כוונת תחתי המורה ואינו יכול להבליעו ברוח מורה אע"פ שהגיא כמעק' סביב העיר ויכול להבליעו בצפון העיר או בדרום' הבלעתו עולה לו למדי' אותו רוח שיכול להבליעו שם . אבל לא לרוח מורה אלא מקד' שם יורד' ומקד' ועולה או אוכרו כפי מה שהוא הגיא כמו שבארנו || כיצד מקד' מורדין בחבל של ארבע אמות והתרתן אותו בחבל כנגד לבו והעליון כנגד מרגלותיו ומתגלגלין ומורדין כל הגיא וכל ההר כן ונמצא משתבר כשעור הציקוסת המורד בכל די' אמות די' אמות . אין סומכין על סדיד' התחוכין אלא על אדם מומח' בסדירות הקרקעות היו מחוקין לנו תחומין שבת ובא אחד כומחה ומרד וריבה באחד מן התחומין שומעין לו ומציאין את הקרן הב' הכמעט כנגד המרובה לפי שמהויקין את המדינה בסכונן ואת הכמעט כמופעת . באו ב' ומרדו זה ריבה זה מימעט שומעין למי שריבה ובלבד שלא יריבה על השני יותר מאלתכס העיר שהן חכש מאת שבעים ושתיים בקרוב' לפי שבשעה שירבה זה

אפרים בינונים של כל אדם מורדין אלא באמה שלו מורדין לו שאם היה ארוך מורדין לו באמה שלו . ואם היה נגס באיבריו גנתנין לו באמה בינונית של כל אדם : (י) מי ששבת בבקעה ואינו יודע לכוון שיעור תחום שבת מהלך אלפים פסיעות בינוניות . וזהו תחום שבת : (יא) מי שבא למדוד ולקבוע תחומי העיר לא יסרוד אלא בהבל של פשתן ואין כוודין אלא בחבל של ג' אמה לא פחות ולא יותר כדו' שלא ירבה ולא יקצר בתחומין . וכשהן מורדים מורדין שנים או אחוז בראש החבל וא' בראשו השני ונותנין את הכל המדה כנגד הלכ כדו' שרצא קו המדה ביושר || היה כוונת הניע לגי' או לגר' אם היה מתלקט עשרה טפחים כהוץ יתר כדו' אמות הרי הן כקרקע חלקה לפי שתשמישו בנתת ולפיכך מורדו בחבל סדיד' יפה . היה מתלקט עשרה מתוך חכש אע"פ שיעדין תשבישו בנתת קצת אין תשבישו בנתת כקרקע חלקה . ולפיכך רואין אם יכול להבליעו בחבל של חמשים אמה מבליעו ואין שפועו ומדרונו עולין לו מן החשבון . ואם אינו יכול להבליעו בחבל של חמשים אמה מקד' ויורד מקד' ועולה . היה מתלקט עשר' מתוך ארבע אמות אינו מדקדק במדה לקד' ולהבליע אלא אומדו והולך לו || איכתי מבליעין בזמן שאין בעומקו של גיא הולך משפתו אל שפתו יותר מאלפים אמה היה בו יותר מאלפים אמה אפי' לא היה תשמישו בנתת אינו מבליעו אלא מקד' . כד"א כשאין קו המדה יורד כנגדו די' אמות בעומקו של גיא . או מרעש הגרד לכנגד התחתיו היה הגיא זקוף כל כך שחוש המשקול' יורד כנגדו די' אמות אפי' היה הגיא יותר מאלפים אמה מורד קרקעיתו של גיא לבד מדידה יפה ואין שפועו ומדרונו של גיא עולה לו מן החשבון כד"א בשיאנו יתר מאלפים אמה משפתו אל שפתו . וכן ההר אם יש בשפועו בין ירידתו ועליתו יותר מאלפים אמה ואין חוש המשקולת יורד כנגדו אין מבליעין אלא מקד' . היה זקוף מאוד ככותל שבבנתן יש מגדולי המורים שאמר שאינו צריך אפי' אמד אלא עוברו והולך לו ואינו נכנס לו בסדה כלל || כיצד מבליעין היה מורה תחום העיר כלפי המורה והניע לגי' או אהר אם יכול להבליעו בחבל של חמשים

מורדין לה מן היתר ורואין כל החלל כאלו מלא בתים היו בין ב' ראשיה ד' אלפים אמה אין מורדין לה אלא מן הקשת. כיצד היה הולך מביתו של צד דומני שבקשת לבית שבצלע השמאלי שבקשת דרך חלל הקשת מורדין כפתח ביתו כאלו כל צלע משני צלעי הקשת עיר לעצמה ולפי חלל הקשת עולה לו מן החשבון. בא לצאת מביתו אל היתר וממנו לחוץ מורדין לו מצד היתר הסמוך לצלע אשר שם ביתו אלפים אמה לכל רוח שכל צלע וצלע בעיר אחת. עיר זה העשויה כמין קשת ויש בו שני ראשים ד' אלפים אמה או יותר אע"פ שאין מרבועין אותה מצד ראשיה ואין מורדין אלא מן הקשת כמו שאמרנו. אפי' כן מרבועין אותה מבחוץ שכולה בעיר אחת מבחוץ וכל אנשי הקשת מהלכין כל אותה ריבוע ומורדין להן סאותו רבוע ולהלן אלפי' אמה. עיר העשויה כקשת ויש בין שני ראשיה ששת אלפים אמה ואורך צלעי הקשת אלף אמה ועיר אחרת יושבת כנגד חוץ היתר שלה רחבה אלף אמה ורוחבה מן היתר אלף אמה בני הקשת אינן יכולין ליכנס לעיר היושבת לה כנגד החץ שלה לפי שאפי' כשייך אהר מבני ראשי הקשת ביתר אלפים אמה ומשם באלכסון לעיר ששכנה נמצא הולך יותר מאלפים אמה ועוד לא הגיע לאותה העיר אבל בני אותה העיר הולכין אפי' לקש לפי שאין כמנה ליתר כי אם אלף אמה וכן היתר לסוף הקש' אלף אמה הכרבע את העיר אחר שמרבע/ כמ"ש מורד לה אלפים אמה כנגד כל העיר ורבועה בדי רוחותיה כמדי העיר רבועי והווד ונתן לכל רוח ורוח בזויות העיר רבועי' טבלה אחת מרובעת אלפים על אלפים כדי שרדא נשכר אלכסון הזוויות. ואין אומר שאין נותנין בזויה העיר אלא טבלא כקומע' בראש' כדי שלא יהלך בזויות כי אם אלפים אמה כדרך שהוא הולך כנגד צלעי העיר לבד ולא יותר שהתורה נתנה פאות לתחומי ערי הלויה ומשם למדו לתחומי שבת: (יג) מי שצדא רחין לתחום אלפים אמה יש מי שהור' שאפי' לא יצא אלא אמה א' לא יכנס אלא אם רצה לילך עוד ד' אמות הולך לפי שהרכסים נתנו ד' אבות לאדם משום מקוטו כד"א כשיברר לו אחת ד' אבות לחוץ אבל אם לא בירר יכול

נאמר שמה הראשון מקרן אלכסון של עיר מרד האלפים ולפי מיטע מרתו ונמצא צלע התחום ביתו ובין המדינה פחות מאלפים. וזה האחדון מרד אלפים מצלע המדינה ואין מחזיקין על הראשון שמעה ביתר מזה לפי אם ריבה זה האידרון יותר על הראשון אפי' ברמשו כאשת ושבעים ושתיים אמה בקרוב שומעין לו. ביתר מיכן אין שומעין לו. ואפי' עבד ואפי' שפחה נאמנין לומר עד כאן תחום שבת. ונאמן הגדול לומר זכור אני שהיינו באין בשבת עד כאן כשהיינו קמן וסומכין על עדותו שהתחובין מרביריהם ולא אמרו הכנסם בתרומין להחמיר אלא להקל. (יב) כשהארס מורד תחומי העיר מרבועין אלה העיר ומשוחן וזויותיה ואח"כ מורדין כיצד עיר שהיא ארוכה וקצרה ברחבי מניחין אותה כמו שהיא ואין אומרים נראה אותה כאלו רחבה כארכה. היתה עגולה עושין לה זוויות וכרבעין אותה וכשמרבעין אותה מרבועין איתה לרבועי' עולם. היתה מרובעת שלא לרבועי' עול' מניחין אותה כמות שהיא. היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד א' רואין אותה כאלו היא שוה ומורדין לה מן הצד הרחב ומוציא משם את המדה של אלפים אמה אע"פ שהיא התחום יותר מאלפים אמה לכשנמכור בצד הקצר. היתה משושלת מרבועין אותה שהיא הזוית התחתון רחב בזויות העליונות הן היתה בת או יותר ויצאין כראש האחד כותהין עליו חוט עד כנגד הראש השני של עיר ורואין את כל החלל ששכנגד אותו צלע של העיר כאלו מלא בתים ואצי' אם היו בתים ויצאין לה באותו צד משני ראשיה אחד לצפוני מורחיה ואחד לדרומי מורחיה ומרבועין אפי' יוצאים לה בתים בכל רוחותיה. כד"א כשאין בין שני ראשי העיר משך ד' אלפים אמות שמוה ומה כובלעין זה בזה אבל אם כשך היתר צמראש זה לראש זה ארוך ארבעת אלפים אמה שאין התחומין מובלעין יש מי שהורה שכן כרבעין אותה. ויש מי שהורה שבין כף ובין כף מרבועין אותה. ולזה דעתי נוסה. היו בתים יוצאים מאכצע העיר הכל מדיים שבין כף ובין כף מרבועין אותה. היתה עשויה כמין גאס או כמין קשת אם יש בין שני ראשיה פחות מד' אלפים אמה

עבודת הקדש

מוציא של בני אדם ממקומו ועד תחומו יכנס
 שמחיצת בני אדם ממחיצתו היא לא היו שם
 בני אדם שספיקו למלאות מחיצתו ממקומו
 ועד תחומו אם מחיצתו נבלעת בתוך תחומו
 על הדרך שבארנו למעלה יכנס שהבליע
 תחומין מותר. בריא בשעמרו שם האנשים
 שנעשו שם מחיצה שלא על דעת כן אבל
 אם עמרו שם על דעת מחיצה ואפי' א' מן
 לא יכנס. ויש מן הנאונים שאמר שצ"ח
 עושין מעשה כזה עכשו שאין עכשו מקראין
 בהצנע ובחסות. וראוי ישאלו זה את זה
 וירגישו בדבר אבל לא ראייתו לשאר מורה
 הוראה שהישו לדבר זה. כי שיצא ברשות
 ב"ד חוץ למקומו כחכמ' בראה לילך וכו'
 שיצא להציל וכיוצא בוה יש לו אלפים אמה
 לכל רוח מאותו מקו' שהלך שם כאלו קנה
 שם שבית' ואפי' אמר לו בדרך כבר נעשה
 מעשה יש לו אלפים אמה לכל רוח מאותו
 כקו' שנאמ' לו היו אותן אלפים אמה מובלעות
 בתוך תחומו ואפי' אמה א' יכנס לתחומו
 וכל שנכנס ברשות לתחומו הרי הוא כאלו
 לא יצא שהבלעת תחומין מותר לעולם כמו
 שבארנו: (טו) כבר בארנו שהשובת במקום
 יש לו אלפים אמה לכל רוח חוץ כארבע
 אמות שנתנו לו בכמים משום מקומו. הנתון
 ערובו באחד מן המקובות הרי הוא כאלו
 שבת שם ולשם הוא קונה שבירתו. לפיכך
 מי שהיה שובת בעיר ונתן עירובו בעיר או
 כעבורה של עיר לא עשה ולא כלום ולא
 נשכר ולא הפסיד בתחומין כלפי שהוא ועירובו
 במקום א'. נתנו חוץ לעיבורה של עיר הרי
 הוא נשכר מעירובו ולהלן כפי השעור
 שדרדקי מעיביר העיר והלאה ומה שנשכר
 מעירובו והלאה הפסיד לאחוריו ואפי' בלתי
 מרתו באכזע העיר אין לו חצי העיר אבל בלתי
 מרתו חוץ לעיר אין מחשבין את העיר כולו
 אלא כארבע אמות כמ"ש בשו"ת חוץ לעיר:
 נתן עירובו בתוך העיר או בתוך עבודה
 ושבת הוא במקום אחר קונה שביתת בתוך
 העיר כאלו שבת הוא בתוכה ומהלך את כולה
 והוציא לה אלפים אמה ולפיכך מי שהיה בעיר
 ונתן עירובו בעיר אחרת מדלך את כל העיר
 שנתן בה את עירובו ואינו מדלך מן העיר
 ששבת הוא שם אלא עד המקום שתכיה שם
 מרת עירובו וכן אם נתן עירובו במקום הראי'
 לירדה

הוא לברור אותו לעצמו כלפי תחומו ואפי'
 יצא שלש אמות ועומד ברביעית יכנס. ויש
 פי שהורה שיש לו ד' אמות לעולם לכל
 רוח. ולזה הדעת נוכח. ולפי' אם יצא ג'
 אמות והוא עומד ברביעית יכנס. יצא ד'
 אמות ועומד בחמישית אל יכנס. בריא
 בש"ח: רגליו בחוץ אבל רגלו ארת בפנים
 ורגלו ארת בחוץ רואין אותו כאלו כולו
 בפנים ולעולם נותנין אותו למקום ערובו
 עומד שם. דברים אלו שאמרנו בעידוע שכיונו
 מורדי התורה את המורה אבל אם אינו ידוע
 מן הסתם רגליו את המורדין שכנסו יצאן להוך
 התורה מ"ו אמה ולפי' אפי' יצא י"א אמה
 ועומד בתוך ה"ט יכנס. היה עומד בתוך
 עשרים לא יכנס. מי שהוציאוהו ניום או
 רוח רעה או שנאם בשא' אונסין ויצא הרוץ
 לתחום והניחוהו בבקעה או ברה"ר אין לו
 אלא ד' אמות. התווירוהו באונס לתוך
 תחומו הרי זה כאלו לא יצא יצא לדעת
 חוזר בין לדעת בין שלא לדעת או שיצא
 שלא לדעת וחוזר לדעת אין לו אלא ד' אמות
 בלבד לעולם אינו מחזור להתר' תחומו אפי'
 יצא שלא לדעת וחוזר שלא לדעת. נצרך
 נקביו ויצא אפי' למקום רחוק עד כקום
 שיוכל לפנות שם ולא יתבייש כבני אדם
 חוזר לתוך ד' אמותיו שהתחומין מדבריהם
 גדול כבוד הבריות שדורה לאו של לא תכור
 ואם היה פקח נכנס לתוך תחומו ליציאת
 וכיון שנכנס חוד וזכה בתחומו הראשון כאלו
 לא יצא והוא שיצא שלא לדעת אבל יצא
 לדעת אפי' שהצרך לנקביו ונכנס לתוך
 תחומו אין לו אלא ד' אמות לא יהא אונס
 נקביו חסור מאונס שאנדרוהו ניום והחזירוהו.
 נתגזר בעיר או בדרך או בסוהר או בספינה
 ה"ו מהלך את כולן שכולן לו כריא' וכל
 שכן הדין במי שיצא כרעת או מי שהוד'
 פדעת אם נכנס לתוך א' כאלו הרי הן לו
 כד' אמות ויש מי שהורה שאם יצא לדעת
 אפי' הוא ברה"י בדרך או בסוהר אין לו אלא
 ד' אמות ואינו שצד כרעי' אלא שראוי
 לחוש לדבריהם יצא שלא לדעת והרי הוא
 עומד בבקעה ועמרו וצידו ניום והקיפו את
 כל הבקעה לשם דירה יש מי שהורה שאינו
 מהלך אלא ד' אמות כקדם שהקפיהו ואין
 דבר זה מחזר אלא כל שהקפיהו ניום מהלך
 את כולה: (יז) יצא שלא לדעת ועשו לה

לדירה. נתנו בתל נבזה עשרה 14 בנקע עמוק עשרה אפי' אין בו אלא מר' אמות עד בית סאתים וכן בקרפף שלא הוקף לדירה אע"פ שאין בו אלא בית סאתים או פחות מכאן שאין לו אלא אלפים אמה ממקום עירובו דייפה כח השוכנת במקום עירובו שהשובת בא' מכל אלו אינו מהלך את כולו והוצה לו אלפים אמה לכל רוח. גדולה מזו אמרו שאפי' היה קרוב תוף אלפים אמה לאחד מכל אלו ואמר שבינתו שם הרי הוא כאלו שבת בתוכן ומהלך את כולו והוצה לו אלפי אמה בר"א במקום המסוים כאח' מכל אלו שאמרנו אבל אם היה א' מכל אלו יתר מבית סאתים ואמר שבינתו במקום פלוני מן התל או מן הקרפף ואפי' שבת בתוכו אין לו אלא אלפים אמה מאותו המקום שמים בלבד. נתן עירובו במערה שיש בה דיוורין אפילו גדולה כמערת צדקיה כהלך את כולה והוצה לה אלפים אמה. נתנו בעיר הרבה מדיווריה או במערה שאין בו דיוורין אלא שראויה לדיוורין שהמחיצות קיימות יש מי שהורה שמהלך את כולה והוצה לה אלפים אמה כאלו שבת שם. ויש מי שהורה שאין לו אלא אלפים אמה ממקום עירובו. ולזה דעתי נוסה || אין מערבין אלא לדבר מצוה עירוב שלא לדבר מצוה אין עירובו עירוב. כיצד עירוב כדי להקדים פני רבו או פני חכם שבאו או ללכת למשחה של אירוסין או של נשואין או כדי לברוח מפני המציק שבא לעיר וכיוצא בזה הרי זה עירוב. עירוב כדי ליראות שם ולהינות שם בלבד אינו עירוב. בריא בנותן את עירובו אבל אם הלך ברנליו וקנה שם שבינתה בין השמשות בין לדבר מצוה בין לדבר הרישות יש לו ממקו שבינתו אלפים אמה לכל רוח || עיקר עירוב זה ברנל ולא אמר לערב בפת אלא להקל על עשיר שעובד בביתו ושולח עירובו ביד עבדו וביד שלווחו. ולפי' בין עני ובין עשיר שיצא מביתו לקנות שבינתה באחת מן המקומות אע"פ שיש לו בביתו פת שיכול לערב בו מותר לו לערב ברנליו. בריא בעומד במקום ואומר שבינתו במקומי אבל בשאינו עומד במקום ירוצה לקנות שם שבינתו ואומר שבינתו במקום פלוני לא אמר ולא כלום. בר"א בעשיר אבל העני

עומד במקומו ואומר שבינתו במקום פלוני כיון שעיקר עירובו ברנל כל שהוא עני ואומר שבינתו במקום פלוני רואין כאלו רנלו שם. אייהו עשיר ואיהו עני לדבר זה כל שיוצא מביתו על דעת לקנות שבינתו בא' מן המקומות אפי' עני הרי זה עשיר לדבר זה שאין לך עני שאין לו בביתו אוכלין שיכול לערב בהן. יצא מביתו שלא על דעת לערב וחשכה לו בדרך אפי' היה בידו פת לערב בו ואלו היה רץ היה יכול להניח עירובו במקום שנתכוון לקנות שם שבינתה ולא עשה כן אלא שאמר שבינתו במקום פלוני הרי זה כעני וקנה שם שבינתה. מי שהיה בעד אתת ויש לו בית במקום אחר רחוק משם יותר מאלפים אמה ויצא ממקומו ללכת לביתו באמצע הדרך סקום הניכר שקונון שם שבינתה הרגילין ללכת ממקום זה למקום האחר אם לאחר שהחזיק בדרך מעט איל חברו עת צנה הוא עת חמה הוא לין פה הלילה ולמחר השמים ותלך ושמע לו ולן כאן אע"פ שלא אמר בפיו שבינתו במקום פלוני הניח שם העירוב ללכת למקום הא' שכל שהחזיק בדרך הרי זה כעני באלו. וכאלו אומר בפיו שבינתו במקום פלוני ויראה לי שאין דברים אלו אסורין אלא בני שיש לו בית באותו סקום הב' שרצה ללכת שם אבל אם אין לו בית שם כל שחזר ולא הלך אינו מוחזק. אפשר שנמלך שלא לילך שם באותה שבת ולפיכך אינו מוחזק עד שיאמר בפירוש שבינתו במקום פלוני מעשה היה בא' שהביא סל מלא מירות לחכם ערב שבת וחזר פניו לירושל' לביתו והניח החכם ער שחזיק בדרך ויורד בסולם לבד ואמר שירד בסולם איל לין פה ולבחר השכ' בבבך ולך ועשה כן ואע"פ שלא אמר בפיו תראה שבינתו במקום פלוני. בני העיר שכספו עירובין לזה להניחו לתן במקום סמיום מן הדרך לקנות שם שבינתה ולאחר שהחזיק בדרך החזירוהו קודם שהגיע למקום שהיה לו להניח עירובין של בני העיר הוא מותר כמו שבארנו לפי שהוא כעני. אבל בני העיר אסורין והרי הן כאנשי אותה העיר לפי שהן במקומן. היו עומדין ועשירין הן ואין קנין שם שבינתה אלא אם כן נתנו שם

עבודת הקודש

את העירוב כמו שבארנו. כשאמר שיש לומר שבינתו במקום פלוני וקנה שבינתו לא אכרו אלא כשכבדו הוא המקום שמים. כיצד אמר שבינתו תחת אילן או תחת גדר שהוא לו הוך אלפים אמה אינו מכירו לא אמר ולא כלום אבל אם היה מכירו ואמר שבינתו תחת אילן לצפנו או לדרוכו או בעיקרו קנה שבינתו. היו שנים או יותר ואין ביניהן מי שיכיר אלא אה' מהן אותן שאין מכירין כוסרין שבינתן לפי שכבדו והכביר אמר תהא שבינתו במקום פלוני ורין. ובמה דברים אכורים בזמן שיכול להגיע שם קודם שחשכה אלו היה רץ ואעפ"י שהלך לאט ולא הגיע שם קודם שחשכה. אבל אם בשעה שאמר תהא שם שבינתו היה כל כך סמוך לחשכה שאפי' דרך מרובה לא היה מגיע שם קודם שחשכה לא קנה שם שבינתו. מי שהחשיך לו בדרך ורא' אילן או גדר ואמר שבינתו תחת אותו אילן או תחת אותו גדר אם יש בין מקום רגליו ובין סוף נופו של אילן יותר מאלפים אמה ודי' אמות לא יזון במקומו ונעשה חמר גמל לפי שתחת האילן לא קנה שבינתו שמה דעתו היה לשתות בסוף נופו ואי אפשר לפי שהוא לו הוך מאלפים אמה ובמקום שהוא עומד שם לא קנה שבינתו לפי שעקר שבינתו מכאן בפ"י ולפיכך נעשה חמר גמל ואין לו אלא ארבע אמות של מקומו. היה כל נוף האילן כובלע' בתוך אלפים ודי' אמות ואעפ"י שיש ברחב הנוף בצפנו לדרוכו ה' אמות או יותר ואעפ"י שלא סיים לו מקום ידוע בתחתיתו על אילן יכול הוא להלך לתחתיתו אלא שנעשה בכל תחתית האילן חמר גמל לפי שידוע שהוא סיים לו מקום אם לצפון האילן או לדרוכו. ולפיכך אם היה ביתו לצפון האילן כשהוא מודד אלפים אמה מן האילן לביתו מודדן לו מדרושו שכאן בדרוכו קנה שבינתו. וכשבא לסדוד להוור לרום כנגד עקבו מודדן לו מן הצפון שמה בצפנו קנה שבינתו. ולפיכך צריך לסיים מקום בצפנו או בדרוכו או בעיקרו שלו והוא שלא יהא בעיקרו אילן יותר מדי' אמה אלא אם היה ברחב עיקרו של אילן יתר כדי' אמות. ונעשה עיקרו של אילן חמר גמל כדרך שבארנו באילן ויש מי שהורה שאם לא סיים בקום אם יש בתחתיתו של

אילן שמה אמות אפי' לתחתיתו של אילן אינו הולך ולא יזון במקום ארבע אמותיו אלא אם כן אמר יקנו לי ארבע אמות מתוך שמה ויש מחמירין בכיוצא בזה שהרי לא סיים מקום אבל אם אין ברחבו שמה אמות הולך הוא לתחתיתו שהרי מקצה מקומו ניכר. ולרברי הראשונים דעתי נוטה. דברים אלו שאמרנו באילן שענפיו גבוהין מן הארץ ג' טפחים או יותר או שאינן גבוהין ג' אלא שלא תקנו נופו שלא יגידנו הרוח שכל כחיצה שרוח מצויה מנידה אינה כחיצה אבל אם יש גבוהה מן הארץ ג' ותקנו נופו בקוצים או ביהדות שלא יגידנו הרוח שכל שרוח מצויה מנידה אינה כחיצה. אבל אם אינה גבוה מן הארץ שלשה ורקנו נופו בקוצים או ביהדות שלא יגידנו וישלמו הרוח הרי זה ביוסף גדר. וכל שאין בו יותר מבינת אהלים והולך מן המקום רגליו עד אלפים אמה והולך את כולו והוציא לה אלפים אמה בכל דבר שמשתמין בו שתופי כבאות מערבין עירובי תחומין. וכבר בארנו לבעלה בשתופי המבואות במה שכתבתי. וכמה שיעורו מון שתי סעודות לאדם אחד ואם היו כדובין צריך מון שתי סעודות לכל אי' כיצד אם עירב בדבר שחושבין עליו משהו סעודה צריך כדי' לסמוך עליו שתי סעודות. ואם סומכין עליו משהו לפתן עד שיהא בו כדי' לפת בו מון ב' סעודות וכמה שיעורו מון שתי סעודות בפת. וראה לי כל שיש בו כדי' המטה בצים ושליש וכל אדם מערב בכף ואפי' היה רעבתן לפי שהלכו בעירוב להקל ושאר בני אדם חולה וקן לפי מה שראו אדם להקל כשיעור זה כדי' מונו להול ולא ירשב לפי שבתול מונו מועט. כל האוכלין מצטרפין לב' סעודות ואפי' למחצה לשליש ולרביעי. מערבין לנזיר בין לפי שהוא ראוי לכל מי שאינו נזיר. ולישראל בתרומה לפי שראוי לכהן. וכל שאין ראוי זה וראוי היה מערבין בדרך שבערבין לגדול ביום הכפרים לפי שראוי לקטנים. כר"א במה שאין איסורו לכל מחמת עצמו אבל דבר שאסור לכל הגדולים מצד עצמו אין מערבין. לפיכך אין מערבין בסבל אפילו בסבל טבול מדבריהם ואעפ"י שאפשר שהוא יותר לקטנים. ואין מערבין במעשר ראשון

לא אלק ואהיה ככני עירי ואפילו לא רצה
 מבעור יום עד שחשכה מותר שרתחאסין
 אינן אלא מדבריהם ובדרבנן יש ברירה. וכל
 שבת שרצה אפילו משחשכה הוכרח הדבר
 שקנה לו עירוב בבין השמשות. אמרו לו
 שחכם בא למחר ואינו יודע אם לצפון ואם
 לדרום ורצה ללכת להקביל פניו או לשמוע
 ממנו דבר תורה מניח שני עירובין אחד
 לצפון וא' לדרום ואומר אם יבא חכם לצפון
 עירובי שבצפון יקנה לי ואם בא לדרום עירובי
 שברום יקנה לי. ואם באו שנים אחד לדרום
 ואחד לצפון לא היה שארצה אלך. ואם לא
 באו לא כאן ולא כאן אהיה ככני עירי דבריו
 קיימין. ואפי' באו שנים והאחד רבו ורצה
 למחר ללכת אצל מי שאינו רבו מותר ואין
 אומרים מן זהססם בין השמשות דעתו היה
 על רבו שפעמים דעתו נותה בתוכו יותר
 מרבו. וכן אם שמע שמצויקין עכ"ם באי
 ורצה לברוח מפניהם ואינו יודע אם יבאו אם
 לא יבאו או לאיה צד יבאו מניח שני
 עירובין ומתנה כדרך שאמרנו לפי שכל
 דבר שאינו אלא מדבריהם יש ברירה כמו
 שבארנו. אין מערבין עירובי תחומין אלא
 קודם בין השמשות אבל לא בין השמשות
 לפי שבין השמשות ספק יום וספק לילה ואם
 עירב בין השמשות אין עירובו ערוכ. ואין
 זה ספק עירוב שבשר אלא הרי זה כעירב
 בתרומי' ספק בתרומי' טהורה עירב ספק
 בתרומי' טמאה עירב שאינו עירוב :
 (פו) לפיכך אם אמרו לו שנים צא וערב
 עליו לאי' עירב מבעור יום ולאחד עירב בין
 השמשות זה שעירב עליו מבעור יום נאכל
 עירובו בין השמשות וזה שעירב עליו בין
 השמשות נאכל עירובו משחשכה לא קנה את'
 מהו עירוב לפי שאין קנין בבין השמשות ואף
 על פי שקנין עירובי הצרות בכינצא בזה
 לפי שעירוב הצרות אינו אלא כדי לערב
 הרשויות שנפדו ועירוב התחומין קונה
 רשות ואין קנין בבין השמשות. ויש מגדולי
 המורים שתורו להקל בספק בין השמשות
 ולא נתכונו דבריהם. אין העירוב קונה בסוף
 יום ערב שבת אלא תחלת השבת הוא שקנה
 אבל צריך שהיא המעודה שמערב בה ראויה
 לאכילה מבעור יום ולפיכך לגין טבול יום
 שסלאהו טבבית של מעשר טבל ואמר הרי

שגמלו מן הכרי ולא נמלו ממנו תרומת
 מעשר. ולא במעשר שני והקדש שנפדו
 ולא נפדו כהלכתן כמעשר שני שפראו בכסף
 שאין בו צורת סמכו והקדש שחללו על נבי
 קרקע. מערבין ברמאי מפני עדאוי לעניים
 וגם לעשיר שעירב בו אם הפקיר נכסיו.
 ובמעשר ראשון שהקרימו בשבלין וניטלה
 ממנו תרומת מעשר ואע"פ שלא נמלה ממנו
 תרומי גדולה. ובמעשר שני והקדש שפדאן
 ונתן את הקרן לבר ולא נתן את
 התומש* שאין התומש מעכב. ומערבין
 אפילו לכהן בתרומה טהורה שנלושה
 כמו פירות אע"פ שהניחות לו על הקבר.
 שהרי יכול ללכת שם בשריה תיבה ומגדל
 ולמטוך ערובו בפשוטי כלי עץ. ואע"פ
 שאסור לקנות בית באיסורי הנאה כבר בארנו
 שאין מערבין אלא לרבר מצוה ובצות לאו
 ליהנות נתנו. ולפיכך בשעה שקנה לו
 עירוב אין כאן הנאה ולאחר שקנה לו העירוב
 אין מקפיד על כבוד עירובו אם יהא שסוד
 שם או ילך לאבוד. וראיתי לאחד מגדולי
 המתברים שאמר ולא נתכונו לו דבריו במקום
 זה. והשבע על הכבר שלא יאכלנו ולא יהנה
 ממנו מערבין לו בו. אבל האומר אכילת
 ככר זה עלי יש מי שהורה שאין מערבין לו
 בו שאע"פ שאין מערבין אלא לדבר מצוה
 ומצות לאו ליהנות נתנו. וכל שכן ככר זה
 שלא נאסר בהנאתו אפי' כן כל שאסרו על
 עצמו אין מערבין לו בו מפני שנראה כהקדש
 ואין מערבין בהקדשות. וגזרו על זה מפני
 זה. ויש מי שהורה רבין נשבע על הכבר
 בין גדר מן הכבר ואפי' בהנאתו מערבין
 לו בו. ולזה הדעת נוטה. האומר בערב
 שבת או בערב י"ט ככר זה היום חול ולמחר
 קדש ועירב בו עירובו עירוב שכל בין השמשות
 שהוא ספק חול ספק קדש לא ירדה לו קדושה
 שהיא לא רצה שתחול עליו קדושה עד
 למחר הברור ולא הסמוי. ולפיכך קדש
 זכות עירובו להקדישו. אכל האומר היום
 קדש ולמחר חול אין מערבין בו כי אם מן
 הספק לא נסתלקה קדושתו ממנו. ולפיכך
 כל בין השמשות קדוש ואין מערבין
 בהקדשות. מערב אדם לכל שבתות השנה
 ורשאי לתנות לו מר שבת שארצה לילך
 ולמטוך על עירוב זה אלך ושבת שלא ארצה

עבודת הקדש

והלך ועירב לו בגרוגרות שיש לו במקום אחר
אינו עירוב שכל האומר כן בקפירה הוא
אומר כן רצה להכתמק מאלו ולא מאלו.
במה דברים אמורים בששינה כן ועירב לו
משלו. אבל אם עירב לו משל עצמו הרי זה
עירוב. שכל האומר לערב לו מה שמערב
זכות היא לו ומוכיח לאדם שלא מדעתו.
ויראה לי דוקא בשובה לו על ידי אחר אמר
לו צא וערב לי במגדל ועירב במקום אחר
אינו עירוב ויראה לי אפי' עירב לו משל
עצמו כן שבמקום הנחת העירוב לזין משלו
בין משל חברו קוב שפירא דמקום זה
שהוא יותר קרוב או יותר רחוק דעתו נחה
ואפילו היו שניהם קרובים או שניהם רחוקים
כאן דעתו לנוה בשבת ולא במקום אחר:
(יח) המערב לשתי רוחות ואמר עירובי
שבצפון וקנה לו עד הצי היום ועירובי שבדרום
קנה מחצי היום ואילך וסבור שכותר לערב
משתי רוחות ולא שאמר לב' עברוי צאו וערב
לי ועירב לו האחד לצפון והאחד עירב לו
לדרום אין האחד משני עירובין אלו ברור.
ולפיכך אינו מהלך לצפון אלא כעירובו
לדרום ולדרום כעירובו לצפון. ואם מצעו
את התחום כגון שהניח שבצפון לסף אפלים
אמה וכן לדרום לסוף אפלים אמה הרי זה
חצר נבל ולא יזו מארבע אמותיו ואפי' הוא
בתוך העיר שהרי בלתי סרתו שבצפון
ושבדרום באמצע העיר. ואין לו אלא עד
מקום שנלתי המדה כמו שבארנו יום הסמך
לשבת בין מלפניה בין מלאחריה שתי קדושות
הן. ולפיכך אם רצה לערב באחד מהן
לצפון וב' לדרום עירובו עירוב. כדאי
בשלא מציע את התחום אבל מציע את
התחום הראשון עירוב והשני אינו עירוב.
ביצר הניח את הראשון לצפון כרהק אף
אמה וכן הבי' לדרום כרהק אף אמה וכוונא
בוה קנו שניהם עירוב שהרי יכול לילך סבעוד
יום אצל עירובו השני. אבל אם הניח את
הראשון בצפון והניח את השני בדרום אפי'
אמה אחר חוץ מן המקום שיכול להלך
בעירובו הראשון לדרום אין השני עירוב
שכבר בארנו שכל מעודה שאינה ראיה
סבעוד יום אינה קונה עירוב והרי זה אינו
יכול להלך סבעוד יום אצל עירובו השני
שכדרום ורשאי הוא לתנות ולומר אם ארצה

זו תרומת מעשר משתחשב דבריו קיימין
ואם אמר עירבו לי בה לא אמר ולא כלום
שאע"פ שעשאו תרומת מעשר משעה
שחשבה. ומשחשבה היא שעת קיימת
העירוב וכבר יצא מכלל אפי' כן אין
עירובו עירוב לפי שלא היה ראוי לאכילה
ולשתייה סבעוד יום שערין סבל הוא צריך
שהתא מעודה הראיה מבע"ז. היו לפניו ב'
ככרות אי סבאה וא' סהורה ואין ידוע אי
זו סהורה ואי זו סבאה והניח את שתיהן
במקום שרצה לקנות שם שכיחה ואפי' הריני
מערב בסהורה אי זו שהיא לא קנה לו
עירי' שהרי אין כאן מעודה הראיה. וכן
היהו לב' ככרות]א' אמורה וא' מתורה.
שולח אדם עירובו ע"י הכל ואפי' ע"י עבד
וע"י שפחה והוא שיהיו גדולים ובני דעת
וסורים בעירוב. אבל שלחו ע"י הרש שומה
וקמן ובידו כי שאינו מודה בעירוב אינו
עירוב. הכותי אינו מודה בעירוב ולפי' אין
מסלחין את העירוב על ידו. ואם אמר לאחי'
לקבלו מדם ועמר הוא וראה שהגיעו לאותו
שאמר לקבלו אע"פ שלא ראה אם קבלו
מדם אם לא כופף עליו שחוקה קבלו שחוקת
שליח בשל דבריהם עושה שליחותו. ולפי'
נתנו לשל' להוליו והנמיא ואמר לא' קבלו
אם עומד וראה שהגיעו אצלו הרי זה עירוב
שחוקת שליח עושה שליחותו. || מניח אדם
עירובי תחומין בשלו על חברו וצריך שיזכה
לו ע"י אחר ויודיענו קודם שהשכה. לא
הודיעו ע"י שחשבה אע"פ שכל עליו מי
שעירב לו לא קנה עירוב שכל שאינו יודע
בעירוב אין לוטר בו ברירה ואין מערבין
עירובי תחומין על האדם שלא מדעתו שאין
כאן זכות שמא לא ברור זה הוא כותר אלא
בשני או לדיות כבני עירו. כל שימוכין
על ידי עירובי חצרות מובין על ידו עירובי
תחומין. וכבר בארנו למעלה על יד מי אדם
סוכה את העירוב בהצרות. אימר אדם
לחמכה הריני מערב על אי זה מכס שארצה
אם רציתי שילך פלוני ילך ואם לא רציתי
לא ילך אפילו לא בירר אי זה ער שהשכה
הרי זה עירוב שהרי יש כאן ברירה:
(יז) האומר לחברו צא וערב לי בגרוגרות
והלך ועירב לו בהמרים או שאמר אליו
ערב לי בגרוגרות שיש לי במקום פלוני

עירובי תחומין

לב 88

עירובי עירוב אף לשני . ויש מי שהורה שאם נאכל בראשון אינו עירוב לשני שלא אמר שהן קדושה אחת אלא להחמיר שלא לערב שני עירובין אבל להקל לא אמרו . והראשון נראה לי עיקר . ב' ימים טובים של גלויות האחד תול . ולפיכך אם רצה מערב שני עירובין בין כרגל בין כפת על הרדף שבא' מי ששכח ולא עירב עירובי תחומין אפילו בשני י"ט של גלויות אינו מביא מי"ט להבדיל ואפי' בתנאי לפי שהמערב בתחומין קונה הא שם בית ושואג הראשון קדש ואין קנין בית בי"ט . יום הכפורים וכבת יש מי שהורה ששניהם כקדושה אחת ונראין דבריו : (יש) המניח את העירוב צדף שיניחנו במקום שאפשר לו להביאו אצלו במקום שתכונן הוא לשבות שם לפי שמעוה"ק הראויה לו בין השמשות במקום שביתתו הוא צדף לפיכך הנתן את עירובו ברשות היחיד ונתכונן לשבות הוא ברשות הרבים א' נתכונן לשבות ברשות היחיד ונתן עירובו ברשות הרבים אין עירובו עירוב . נתכונן לשבות ברשות הרבים ונתן עירובו בכהל גבוה עשרה ורחב ארבעה אינו עירוב או כאלק גבוה עשרה ורחב ארבעה אינו עירוב לפי שאלו רשות היחיד הן . אם אינן נבדוק מ' אף על פי שרחבין ארבעה עירובין עירוב אע"פ שגידון משום כרמלית המציא סהן לרה"ד אינו אסור אלא משום שבות וכל דבר שאין בו אלא משום שבות לא נזרו עליו בין השמשות במקום מצוה כו' . לפיכך נתכונן לשבות ברשות הרבים ונתן עירובו בכד עמוק מ' ורחב ד' אין עירובו עירוב אפי' לא נתנו בתהיתו של כור לפי שכל חללו על בור רשות היחיד . לא היה הבור עמוק עשרה עירובו עירוב לפי שהבור נזון משום כרמלית ואינו אסור אלא משום שבות ואין צדף לומר אם לא היה רחב ארבעה לפי שהוא מקום פסוד ואפי' עמ"ק מאה אמה . בור שבכרמלית עמ"ק עשרה ורחב ד' נזון משום רשות היחיד ולפיכך אם נתכונן לשבות בכרמלית ונתן עירובו בכור שבתוך הכרמלית דרי"ח עירוב אבל אם נתכונן לשבות ברשות הרבים אינו עירוב . הנתון עירובו יש לו ארבע אמות ולפיכך פעמים שמתכונן לשבות ברשות הרבים ונתן עירובו ברשות היחיד ועירובו עירוב

קרא עירובי הראשון לצפון והשני לדרום או לא לצפון ובשני כבני עירו או באחד כבני עירו ובשני לצפון וכל כיוצא בזה . מי שהניח עירובו לשני הימים ונאכל עירובו בא' עירובו עירוב לראשון ואין עירוב לשני אלא א"כ הוא קיים כל בין השמשות של יום שני שכבר בארנו ששתי קדושות הן . אם לא היה המקום משחכר ומתירא שמא יאבר כיצד הוא עושה אם י"ט קדם מחשיך עליו יום ראשון ונמסלו בידו ומביאו עמו ולמחר מחזירו עם בידו או כשלחו ואינו צדף לומר שיקנה לו עירובו ומחשיך עליו כדו שלא יאבר קודם שחשכה ואח"כ אם רצה לאוכלו שם אוכלו . ב"ד"א בפת ישן אבל לא בפת חדש מפני שנראה כמכין מי"ט לשבת . ואם עירב כרגל מחשיך עליו יום ראשון . וכן הו"ד ומחשיך עליו ביום שני ואצ"ל יקנה לי מקומו לפי שאפי' עומד ושותף קונה ואינו נראה כמכין מי"ט לשבת שהרואה אותו עומד שם אם המערב תלמיד חכם הרואה אומר שמעוהו משכחו כאן . ואם עם הארץ הוא אומר ששא אבדה נאכרת לו והוא יוצא כאן לחפש אהריה . עירב בפת ביום טוב שלפני השבת לשבת אינו עירוב לפי שהמניח עירובי תחומין לקונה שם בית ואין קנין בית בשבת . עוד שאין יום טוב מכין לשבת ואע"פ שאמר שאין סוף היום קונה עירוב אלא תחלה היום קונה עירוב ושבת מכינה לעצמה כאן שהוא מניח את העירוב לכתחלה בי"ט נראה כאלו י"ט מכין לשבת . עירב ביום טוב לצפון כרגליו צדף להחשיך שם כדי שיקנה לו עירוב . ואם רצה לקנות בשבת שבותה לרוח ב' הולך מבע"י למקום שיכול להלך שם בעירובו שבצפון ומחשיך עליו ואינו צדף לומר כאן תהא שביתתי שכל מקום שהוא מחשיך עליו שם קנה שביתה . ולפיכך לא יאכר בפירוש יקנה לי מקומי דנראה כאלו י"ט מכין לשבת . וכן הדין ב"ט שלארץ השבת . עירב בפת בראשון מערב כרגליו בשני כמו שבארנו . עירב כרגליו בראשון אין מערב בפת בשני שאין מערבין בפת הרש כמו שבארנו . שני ימים טובים של ראש השנה קדושה אחת הן ושניהם כיום אחד ארוך ולפיכך אין מערבין בהן שני עירובין . ואם נאכל עירובו בראשון

עבודת הקודש

עירוב . כיצד הרי שנתן עירובו בנחל שברשות הרבים שהוא גבוה עשרה ורוחב ארבעה או באילן גבוה י' ורוחב ד' או כבור עמוק עשרה ורוחב ארבעה ונתכוון הוא לשבות סמוך לו ברשות הרבים בקרוב ד"א כל אותן ארבע אמות מקומו הן כאלו שבת שם וכרשות היחיד נזננת לו ורשות היחיד עולה עד לרקיע והרי הוא ועירובו ברשות היחיד . דבר זה מקולי קניית העירוב הוא ולא שיהא מותר לו להביאו אצלו מן המקום שהוא שם דבר תורה מקום שבינתו רשות הרבים נמורה הוא . ומקום עירובו רשות היחיד נמורה הוא . ובין השבטות ספק של תורה הוא ושמה לילה הוא ואסור להוציא ברשות זה לרשות זה אלא שהעירוב מדברי סופרים והקלו בו בדבר זה . עוד זאת הקלו בו שאם נתנו באילן או כותל גבוהין עשרה ורחבין ד' והן ברשות הרבים שבתוך העיר בסרטיא ופלטיא או אפילו בתוך עיבור העיר נתכוון הוא לשבות למטה ואפי' רחוק מד' הרי זה עירוב לפי שאנו רואין את כל העיר ועבודה כמלאי ועולין עד לרקיע ובאילו הוא ועירובי ברשות היחיד . יראה לי דבר זה להקל אמרו ולא להחמיר שאלו נתן עירובו בעיר או בעיבורו ונתכוון הוא לשבות ברשות הרבים רחוק ממנו ד' אמות אין זה כמו שנתן עירובו ברשות היחיד נתכוון לשבות ברשות הרבים ברחוק ד' אמות אלא כל שנתכוון לשבות ברשות הרבים שבעיר ובעבודה אפי' ברחוק ד' אמות הרי זה עירוב כמי שנתן עירובו ברשות הרבים ונתכוון לשבות ברשות הרבים אפי' רחוק ארבע אמות שעירובו עירוב הואיל ויכול להביאו אצלו פחות מד' אמות והדין נותן אם אתה מוציאו מדינו להקל עליו לא תעמידנו שלא להחמיר עליו . ויראה לי שאין דברים אלו אמורין אלא בשלא נתכוון לשבות רחוק מן העבור ד' אמות ורחוק ממקום העירוב שמה אמות שכל שהוא כן אינו עירוב מה נפשך אם אתה עושה את העיבור ברשות היחיד הרי שאינו יכול להביאו למקום שבינתו שהרי מוציא רשות היחיד לרשות הרבים ואם אתה מעמיד העבור על דינו ורשות הרבים הוא מכיון שאי אפשר להביאו אצלו במלשל פחות

פחות מארבע אמות אין זה עירוב ואפי' שאין בהבאה של פחות פחות מארבע אמות אלא משום שבות ולא נזרו שבות במקום מצות עירוב לא כל השבותין התירו במקום שבות לפי שיש שבות שקרוב לכא לדי מלאכה נמורה של תורה ולא התירוהו כדי שלא יגע בשל תורה וזה אחד מהם שאם אתה מתירו להביאו פחות פחות מארבע אמות יבא למלשלו ד' אמות בבת אחת ואינו בדין שנקל עליו בשתיים לעשות את העיבור כמלא וכרשות היחיד כדי להביא העירוב עד הגבול . ונקל עוד ונאמר שיהא לבולו נעמידנו על דינו ורשות הרבים היא להוציא לרשות הרבים למקום שבינתו פחות מארבע אמות שאין מקיין כל כך לעשותו כרשות היחיד וכרשות הרבים בוסן א' . אילן שהוא ברשות הרבים ונתכוון לשבות בעיקרו ונתן את העירוב בגופו ועיקר הגוף נמטה כעשרה והולך חוץ למעלה מעשרה ומתפשט חוץ מעיקרו יתר מארבע אמות אם נתן את העירוב אצ' בגוף במקום שבינתו מ' ורוחב ארבעה הרי זה עירוב . שכבר בארנו שהנתן עירובו יש לו ד' אמות ורואין כאילו עולות עד לרקיע ונמצא שיכול להביא את עירובו אצלו דרך גוף האילן אפי' שיש בו משום שבות שמשמש באילן לא נזרו בו במקום מצות עירוב . היה הגוף במקום הנחת העירוב עד מקום שבינתו מקום גבוה תשעה מצומצמין הראיין לכתף עליו אם המקום ההוא רחוק מעיקר האילן שהוא מקום שבינתו ד' אמות אין זה עירוב . ואע"פ שאם בא לזרוק ממקום הנחת העירוב אין בו אפי' משום שבות לכשתימצא לומר שמקום שבינתו כרשות היחיד או שיכול להעבירו מן הגוף שהוא למעלה מעשרה למקום העיקר שאין בו איסור של תורה אלא משום שבות אפי' כן אינו עירוב שלא כל שבות התירו כמו שאמרנו שכל דבר שהוא קרוב למלאכה של תורה נזרו בו . כל ארבע אמות שאברו כאן הן ואלכסונו הן שהן חמש אמות ושלושה חומשי אמה . כל מקום שמתחין בו את העירוב אם הוא למטה מעשרה פפחים אפי' שאינו רחב ד' הרי זה עירוב כאלו הניתו במקום חשוב הרחב ארבעה שכל שהוא סמוך לרקיע חוץ עשרה רואי

עבודת הקודש

עליו לדרום וזה שעירב עליו לדרום סוף לדרום כרגלי מי שעירב עליו לצפון ואם מצעו עליו התחום זה לכוף אלפים אמה וזה לכוף אלפים אמה לדרום זה ויוזנו למקומו. האשה ששאלה ללקררתה הרי הן כרגלי שתיקן ולפי וכן תבלין לקררתה הרי הן כרגלי שתיקן ולפי אם מצעו התחום לא תיוזם ממקום ואע"פ שכל אלו מיעוט הן לגבי העיסה והקדרה אין בטלין ברוב לפי ג'א"ו עשוין במעי ומעם אינו בטל שהרי יש לאלו סתירין לער' וכל שיש לו סתירין אפי' באלף אינו בטל ואע"פ שלא אמרו כן במין שאינו כזו המי' והכלה בעיסה והתבלין בקדרה כמין א' הן לפי שאי לאעיסה ולקדרה בלא אלה. בור של יחד כרגלי הירד ושל אנשי העיר כרגלי אנשי אותה העיר ולפי אנשי העיר אם לא ערבו כל א' ואי מוליכין אלפים אמה לכל רוח ונברי שמילא מין אינו מוליכין אלא כרגלי אנשי העיר עיר' א' מן העיר לצפון ואי לדרום זה מוליך כרגליו לצפון וזה מוליך כרגליו לדרום שבור זה כבוד של שתפין ויש ברירה. אבל אם נכרי בא ומילא לעצמו לא ויוזם ממקום לפי שהמים שבידו הרי הן של אנשי העיר והרי מעורבין התחומין זה בזה. מילא אחר מן העיר נתקן לו מוליכין כרגלי הממלא שהרי כחלק מילא נתקן לו. ויש מי שאמר דבור של אנשי העיר אין להם לער' אלא אלפים אמה לכל רוח ואפי' עירב א' מהן לא ויזכרם אלא אלפים אמה ואינו דבר סתור. והראשון עיקר. גשמי שירדו מערב יש סוף לעיר תוף אלפים אמה הרי הן כבוד של אותה העיר לפי שרעת אנשי העיר כומת עליהן. ב'א' במים המנוסין בבודות ובמעדות או מים הנובעין והכנסתן בבאר ובכיוצא בזה. אבל מים המושכין בן מים רדפין כנדרות בין מים ההולכין לאם כמעיינות הנובעין ווחלין למקום נביעתן וכן מימי הים אינו קונן שביתה של דבר שדרא נע ונד אינו קונה שביתה אפי' היו של יחד והרי הן כרגלי כל אדם. ויש מן הגדולים שרנו מזה אפי' לנופו של אדם שלא ירא קונה שביתה אם היה כהלך בין השמשות ולא יראה לי כן שאין דנין לאדם מן הנבסין ובין עומד ובין מהלך קונה נופו שביתה. בור של שותפין עם לא א' מן השותפין נתקן לחבירו

השוהף

נפיו מערב יש ולומר הרי זה בחוקת מי שיסמנה לו למטר ואין כאן ברירה. אבל אירש ואמר כן מערב יש הרי הוא כרגליו ויש כאן ברירה. היה רגל למסרה לבנו הרי הוא כדועה נכרי והרי הוא כרגלי הבן וראיתי לאחר מגדולי המורים שכתב שאם מסרה לבנו הרי הוא כרגלי האב. ולא נתכוונו לי דבריו כלל. המנה ישראל ששהם בי"ש שור של פסם הרי הוא כרגלי בני אדם וכל מי שלוקח ממנו הרי הוא כרגליו. לפי שמתמת תקנת השבת שיבאו הכל לקנות עשאוהו כשל הפקר שלא קנו שבתה. ושור של רועה הרי הוא כאנשי אותה העיר ומוליכין אותו אלפים אמה לכל רוח ואפי' היו קצת מאנשי אותה מדינה שערבו לאחר מן הרהות אינו אוסר על אנשי המדינה אלא הרי הן: כרגלי רוב אנשי המדינה. והמעם לשור של רועה כמעט כפסם אלא שכל אחר הפקירו כפי מה שהלוקחין עשוין ליקח ממנו. כבית יין ושמן וכיוצא בו שהוא של שותפין וחילקה בי"ש כל חלק הרי הוא כרגלי בעליו שבכל דברי סופרים יש ברירה. בהמה של שותפין ששהמה בי"ש וחילקה ביניהם יש מי שאוסר להוליך רק כרגלי שניהן ומה בין הבית בהמה לפי שהבהמה אי אפשר לומר בה ברירה לפי שהתחומין ינקין זה מזה לאחר שחשכה ונמצא סתומין של זה מעורב בתחומין של זה. ויש אוכרין שהבהמה כתבית ואין חוששין לערוב תחומין כזה שהמיעוט בטל הוא ברוב ואין לו תובעין וכל כיוצא בזה המיעוט בטל אצל הרוב וכן עיקר אלא שיש חושש ולהחמיר בדברי הראשונים. השואל למה סתורו מערב יש אע"פ שלא סתרו לו מערב אלא בי"ש הרי הוא כרגלי השואל והשואל כלי בי"ש הרי הוא כרגלי המשאל ואע"פ שהיה רגל להשאלו לו כל יש ויש אין אומרין מן הסתם למטר ישאילנו והרי הוא מערב יש סתור לו אלא כל שלא קדם מערב יש לשאלו מהבעלים הוששין שמה כצא כלי אחר ביד אחר ושאלו ממנו. שני ששאלו חלוק אחד זה לזה בן שתייה לבית הכרש וזה לילה בן ערבית לבית המשתה זה עירב עליו לצפון זה עירב עליו לדרום זה שעירב עליו בצפון סהלך בצפון כרגלי מי שעירב

השתתף עמו הרי הן כרגלי מי שנתמלא לו
 שכל שיש לה שכליל לו שותפות בו המטלא
 ימותו הוא עושה והובר הרבר כי משלו
 י.ו. בור של הפקר הרי הוא כרגלי כל אדם.
 מלא או נתן לחבירו הרי הן כרגלי מי
 שנתמלא לו לפי שהמטלא כמנביה מציאה
 למי שנתמלא לו. והמנביה מציאה לחבירו
 קנה חבירו. מלא אי לעצמו ונהן לחבירו
 הרי הן כרגלי המטלא שמשעה שמלא לעצמו
 קנו שכיחה ברגליו. המטלא כן המטלא הוחלק
 שלא קנו שכיחה בין השמשות המטלא שביארנו
 הרי הן כרגלי כל אדם המטלא לעצמו. ויש
 מי שהורה כי לעול' הן כרגלי כל אדם ואפי'
 מלא מי שעירב לצפון והור' ונתנן לאחר
 שעירב לדרום הרי הן כרגליו להוליקן לדרום
 ולא עוד אלא אפי' בעור' של מי שעירב
 לצפון ארר שעירב לדרום מוליכין עמו לדרום
 לפי שלא היו ראויין לקנות שכיחה מערב
 י"ט למי שלא היו נוחקין ואפי' היו להם
 בעלי. הנהן גלות מסורותו לחבירו הרי
 הוא כרגלי הבעלים אבל השלכת מוליכין
 אותה בכל מקום ולפי מי שהחליק את הנה
 או את הקנים בנרו על חבירו או בשלחבת
 נחלתו מוליכין בכל כקום שהוא הולך. מי
 שזימן אורחים לאכול עמו ב"ח או יוכה לקנות
 מנותיהן מערב יש אפי' ע"י אחר מוליכין
 למחר האורחים בידם כותר מנותיהן. ואין
 אומרים הרי כי זוכו במנותיהן מערב י"ט
 כמו שנתפקדו בידם פירות שהן כרגלי מי
 שנתפקדו אצלו שכל שזכה להן בעל הבית
 מנות מערב י"ט הרי הוא כמו שייחד להם
 קרן זוית וכבר בארנו שאם ייחד להם קרן
 זוית הרי הן כרגלי מי שנתפקדו בידם. לא
 זימן מערב יש לא יוליכו מנותיהן שלם ודרי
 הן כרגלי בעל הבית|| העבדים והשפוחות
 הכנעני' אינם כרגלי הבעלים אלא שצריכין
 ערב לעצמן מוון שתי מעורות לכל אחד
 ואחד. ומערב רבם עליהן לאוזה רוח שרצו
 בין ירצו בין לא ירצו ואפי' מיחו בין רבן
 וערבו לעצמן אינן יכולין למחות ויצאו בעל
 כרחן בשל רבן: (כב) וכן כערב אדם ע"י
 בנו וכתו הקמים בין מרעתן בין שלא מרעתן
 כעבדיו וש'חתיו הכנעני'. אבל אינו מערב על
 בנו ובתו הגדולים ולא על אשתו. ולא על עבדיו
 ושפוחתיו העבדי' בעל כרחו ואם עירב

להמתין לערב אלא אותן שנלקטו ונצדו בשבילו לאחר שנלקטו או נצדו אבל ישראל אחר מותר בהן מיד שלא אסרום ביומן לאזרים אלא משום גזירה שבא עליה ויהלש או שמא יצדו ואפילו נשרו מעצמן או שלקטן וצדו גוי לעצמו אסורין מחמת גזירה. ולפיכך ביומן אסורין לכל ולערב מותרין כמו שכוחרין בשמרו או שלקטן גוי או צדן לעצמו אבל לכו שהביאום לו אסורין אפי' לערב. ויש מן המורים הגדולים שאמרו שכל שאסור לערב בכדי שיעשו מחמת שנעשת בו מלאכה אסור לכל ויש אצל. גוי שהוא דר עמנו במדינה שהוא דר. חוץ לתחום או שזדה דר עמנו בכדינה והביא דרוין לישראל ביים פירות שאין במינן במחבר ושאין רוב אותן פירות נמצאין בעיר אלא מביאין אותן מחוץ לתחום ונסתפק אם הובאו לעיר מבערב ולנו הוין לחוסה או באו היום מחוץ לתחום.. יש גדולי המורים שאמרו שהולכין בזה להקל ותולין בהן שבאו לעיר מבערב יש. אבל הגאונים אמרו שאסורין עד שנרע בבירור שבאו היום כתף התחום. ולדברי כולם יראה לי בגוי ששרוי עמנו במדינה והביא פירות שמצויין בעיר כמו שמצויין חוצה לה שהן מותרין ולמה נהוש להן ספק של דבריהם הוא הולכין בהם להקל. ועוד יש לנו לתלות בשל עיר שכאן נמצאו וכאן היו. שני ימים טובים של גליות הארץ קדש השני חל לפיכך גוי שהביא בראשון דרוין אפי' גנים או פירות שיש במחבר לכרקע בשני כותר מה נמשך. אם המוכר קדש מה שנלקט ונצדו ביים מותר בחול ואם הראשון חול כל שכן שהוא מותר. וביצה שזולדה בזה מותרה בזה מן המעט הזה. ולערב יום הראשון מסתמך עד כדי שיעשו. ומותרין ואין צריך להמתין עד כדי שיעשו לערב של יש שני. וכן כתבו מגדולי המורים ומשמך ל גאונים. ויש מן הגאונים שאמרו שבכל מקום שאמרו בכדי שיעשו צריך לילה הראויה לעשייה. וכבר נפש הרתר ברוב המקומות כדברי הראשונים ועליהם סוכין ועושה מעשה. שני ימים טובים של ראש השנה שניהם קדש וכיום אחד הם. ולפיכך מוכר שנתלש ביים ראשון או דבר שצדו ביום טוב ראשון.

אסור

שהוציאום אחרים הרי הפירות כמו שרצו מתעטמו באונם לפי אם החזירום לתחובן לא הפסידו את סקונן. ואם לא החזירום אין להם שם אלא ד' אמות. ואם יצאו על ידי ישראל בין בשוגג בין במודר לא יאכלו עם לאחר שישאל לפי שנעשית בהן איסור של ישראל. הוציאן גוי בין בשוגג בין במודר אסורין לכו שהוציאן בשבילו ומותרין לאחריו. בדיא ביים אבל בשבת אפי' העבירן ישראל ד' אמות ברהיז או שהחזירן מרהיז להי לא יאכלו: (בה) גוי שהביא פירות דרוין לישראל ביים אם אין מאותו המין כמוכר לקרקע אם הביאן כתף התחום מותר אפי' למי שהביאן לו. חוץ לתחום אסור. והבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר תוך ד' אמות לא אסור לאותו ישראל אלא שלא יקל ויאמרו לו להביא. וחין אדם מצוי להטוא מלומר לגוי להביא כדי שיהנו אחרים יש במינן במחבר לקרקע אסורין לכל ולא לאכילה בלבד אסורין אפילו במלטול אסורין. יש במינן במחבר וניכר שלא נלקטו היום מחוץ שהן כמושין הרי אלו כפירות שאין במינן במחבר. וכן הדין למי שהביא גנים: (כו) נסתפק אם נלקטו אסו נצדו היום אסורין שכל ספק הכן אסור. ולפיכך מצודות היה ורגנים ועופות שעשאן מערב יש הרי זה לא יטול מהן ביים אלא אם כן יודע שנצדו מערב יש: פירוש מצודות מסמיות ורשתות מערב יש ובא כבעוד יום ומצאן סקולקלין בירוע שיעערב ביים נצדו מצאן סקולקלין ביים ונסתפק אם היו סקולקלין מערב יש או נתקלקלו ביים אסורין כמו שנצדו ביים: וכל שאסורין ביומן אסורין לערב בכדי שיעשו. בירוע שנלקטו או נצדו סמכא אפי' עהן צהובין וארוסין ונראין כמו שנלקטו ונצדו היום מותרין אפי' באכילה ואין נזרין עליהן משום שבא יאכרו היום נלקטו ונצדו. אי זה ספק מוכן אסור כל שהוא מקצה מחמת איסור מלאכה נכורה בתלישה יצירה: אבל ספק כוכן של תחובין ספק מותר. והכן כזה בשל גוי כותר שאין עהן לגוי וזהו שאמרו גוי שהביא פירות מחוץ לתחום מותר למי שלא באו בשבילו. כל מקום שאמרו שאסורין לערב בכדי שיעשו צדו המורים שאמרו שאין צריך

עכשו בקלאן און בקבועי הדרשים וכל שני ימים טובים של גלויות השני חל. ואעפ"כ פירות שנתלשו או דגים שניצרו בו ביום בשבילו אמרו. ולערב בכדי שיעשו כל דבר שאסור בכדי שיעשה לא בעיקר תשמישו בלבד אמר אלא אפי' כל הנאותיו מעשה היה וחבאו גימ' הדס לחופת חתנים ואסרוה אפי' להריה בה לערב עד כדי שיעשו. שיעור זה של כדי שיעשו כדי שילף לן או לפרס ויביא הפירות או ההרס ויגז' ויביא. ויש מי שהורה שאינו צריך להתקין רק כשיעור שבאו מרחק לתרום ואחר שהיה זמן זה מותר ואוכל ומריח ונהנת :

בר"ף החמ"א דס"י ע"ג :

כ"ל תרנה וכל תפליה
ברכה ותהיה :

וברוך הוא אשר לו
ויטובים ע"ל כל

בית מועד חלקתי לחמשה שערים

השער הראשון

מלאכת עבודה לא תעשו. אי זו היא מלאכת עבודה כל שאין בה צורך אוכל נפש כהורש וזרע ובונה ואורג וכיוצא בהן. ולא התרה אלא מלאכה שיש בה צורך אוכל נפש או שכל נפש נהנית ממנה כאפייה ובשול וכיוצא בהן שנאמר כל מלאכה לא יעשה אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ולא כל מלאכת אוכל נפש התיר הכתוב שהרי אחר שהתיר מיעט שנאמר אך הוא לבדו יעשה לכם. אך הוא לבדו ולכם מיעושי' הם. ולפיכך ניש אפי' מלאכות שיש בהן צורך אוכל נפש ואסורות וספק הכתוב להכמיס והם אכרו שהקוצר והתולש והדש והבגור והמזון והמרקד והחולב והמכניס והכוחס את הפירות להוציא מהן כשקין אסור. וכן אסרו מרבירים לדרות והצד הלוח. דבש כן הכוונה. וספני כה מנו את אלו לפי שלא התירה התורה לתקן בי"ט מה שדרך בני אדם לתקן סוף הרבה ליסם הרבה כדי שלא ימריח בי"ט לתקן סמסת חול. וכן לא התירה אלא תקן כדברים שהן ברש"י כאפי' יבשיל לא יעקור דבר בגורלו ואפי' :

אבאר בו כל מלאכת אוכל נפש שהתירה תורה בי"ט ואם נכנס בכלל היתר זה כל מה שצריך לאוכל נפש אם לאו. וכן כל מלאכה שלא הותרה משום צורך אוכל נפש אם נכנסו בכלל האיסור כל חלקי המלאכה אם לאו : (א) ויתבארו מכלל זה הקוצר והתולש והדש והבגור והמזון והמרקד והצד והחולב והמכניס והכוחס את הפירות להוציא מהן כשקין והרורה תלות דבש שהם מלאכות אסורות בי"ט אם אסורות דבר תורה אם לאו. ואבאר כה שהותר מכלל מפקה מלאכות א"ו. (ב) ואבאר מה שהותר מכלל רודה דבש : (ג) מה שהותר מכלל חולב : (ד) מה שהותר מכלל סומט : (ה) מה שהותר מכלל בורר : (ו) מה שהותר מכלל דש : (ז) מה שהותר מכלל טוחן : (ח) מה שהותר מכלל כרדק : (ט) מה שהותר מכלל צד : (י) אבאר דין הפרשת הלה וכתנת ביום טוב : (יא) אבאר דין עורות וחלבים של בהמה הנשתמט בי"ט : (יב) דין סלוק תריסי תניות והחורות : (א) דבר תורה מלאכת עבודה אסורה ביום טוב כבשבת שא"ל כל